

משרד החינוך

מתנ"ה תשע"ט

מארז תכנון, ניהול והיערכות למרחב הגיל הקדם-יסודי

תוכן עניינים

דברי פתיחה

- דבר מנכ"ל המשרד
- דבר ממלאת מקום מנהל המינהל הפדגוגי
- דבר סמנכ"לית תכנון ואסטרטגיה
- דבר מנהלת אגף קדם-יסודי
- דבר מנהלת אגף א' לחינוך יסודי
- דבר מנהלת האגף לחינוך מיוחד
- דבר ראש החמ"ד

תכנון וניהול

- מדריך לגנת

מטרות ויעדים

- יעד גני 1: קידום מיומנויות חשיבה באמצעות תהליכי הוראה-למידה-הערכה איכותיים
- יעד גני 2: יצירת סביבות למידה חדשניות ומאתגרות, ובכללן סביבות דיגיטאליות
- יעד גני 3: קידום הילדים לשליטה בכלל תחומי הדעת בתוכניות הלימודים
- יעד גני 3א': פיתוח חשיבה מתמטית
- יעד גני 3ב': קידום ופיתוח שפה ואוריינות בגן הילדים
- יעד גני 3ג': קידום חינוך לאומנויות בגן הילדים
- יעד גני 3ד': קידום השימוש וההכרות עם מדיה דיגיטלית בגן הילדים
- יעד גני 3ה': קידום חינוך מדעי-טכנולוגי בגן הילדים
- יעד גני 3ו': קידום חינוך סביבתי בגן הילדים
- יעד גני 3ז': מוזיקה בגן הילדים
- יעד גני 3ח': קידום חינוך גופני בגן הילדים
- יעד גני 4: פיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות
- יעד גני 5: חינוך לערכים
- יעד גני 6: טיפוח אקלים מיטבי
- יעד גני 7: קיום קשר מעמיק עם כל ילד, איתור הצרכים והענקת מענה מקצועי ודיפרנציאלי לילדים
- יעד גני 8: העמקת התהליך הפדגוגי באשכולות הגנים
- יעד גני 9: בניית מודלים לפיתוח מקצועי מחוזי

משאבים

- בשבילי הזיכרון
- הסיפור השלם

שגרות

- היערכות לחירום בגן הילדים
- שגרות פדגוגיות

תודות

דברי פתיחה

דבר מנכ"ל המשרד אנשי מערכת חינוך יקרים,

ידועה אמרתו של נשיאה הגדול של ארצות הברית, אברהם לינקולן, שאם היו לו שמונה שעות לכריתת עץ עבות, שש מהם היה מקדיש להשחזת הגרזן. לנו, במערכת החינוך, אין עניין בכריתת עצים אלא בגידולם, אבל בפרפרזה על אותה אמרה, מארז המתנ"ה שבידיכם, הוא שש שעות השחזת כלי העבודה שלנו.

המארז הוא כלי מרובע מטרות: **כלי מנהל, כלי מסייע, כלי מתווך וכלי משקף.**

במטרתו הניהולית, המארז מחבר אתכם למטרות, ליעדים ולמדדי תוצאה המשקפים את יעילות הפעולות המתבצעות במוסדות החינוך שבהם אתם פועלים. במטרתו המסייעת, הוא כלי עזר עבורכם, הגננות בגני הילדים, כמו גם מנהל בית הספר וצוותו, לבנות תוכנית עבודה שנתית המשקפת את הערכים, התפיסות, התרבות המוסדית וסדרי העדיפויות של המעשה החינוכי. במטרתו התיווכית, המארז הוא מתווך מרכזי בין התוכנית האסטרטגית של מטה המשרד, לבין תוכניות העבודה של מוסדות החינוך שלכם, הנגזרות ממנה. ובמטרתו הרביעית, המארז משקף עבורכם את המשאבים הפדגוגיים העומדים לרשותכם, ומרכז אותם עבורכם במקום נגיש אחד.

המארז שבידיכם מכיל בתוכו את מרכז העשייה בגן ובבית הספר. למרות היותו כלי מתווך בין התוכנית האסטרטגית של המטה לבין תוכניות העבודה שלכם, הוא מאפשר לכם, ואף מעודד אתכם, לאוטונומיה ולעצמאות. הוא פורש בפניכם מרחבי בחירה לפעילותכם החינוכית, ומעניק לכם את הבחירה במטרותיכם בתוכו. חשיבות נוספת של המארז, היא בכלים התכנוניים והניהוליים שהוא נותן בידיכם וכן בשפה המקצועית האחידה, ועם זאת גם מגוונת, שהוא יוצר עבור כלל המערכת. בהתאם, ויתרנו השנה על ציון יעדי החובה. אנו מאמינים שאין לכם צורך בהם מכיוון שאתם מוכוונים אליהם ממילא.

אני משוכנע כי מארז המתנ"ה שבידיכם ימלא אחר כל ייעודיו, ומאחל לכולכם שימוש מושכל בו והצלחה רבה בשליחותכם.

ראו ברכה והצלחה בעבודתכם החינוכית.

בכבוד רב,

שמואל אבואב

דבר ממלאת מקום מנהל המינהל הפדגוגי

מנהלי מחוזות, מפקחים, מנהלים, גננות, צוותי חינוך,

כמדי שנה בשנה, מנהלי מוסדות החינוך, צוותיהם, הגננות וכל העוסקים במלאכת החינוך שוקדים על שני מהלכים מקבילים: התבוננות אחורה אל השנה החולפת, בחינת המהלכים שקודמו, מידת האפקטיביות של תוכנית העבודה שנרקמה ודגשיה, הפקת לקחים ועוד. בד בבד מתחיל מהלך של תכנון השנה הקרבה: מיפוי הקיים, ניתוח נתוני העבר, בחינת הצרכים, קביעת סדרי עדיפויות ולאורם ניסוח מטרות ויעדים. מכאן מופנים המשאבים לבניית תוכנית עבודה, בהלימה למאפייני המוסד החינוכי, צרכיו, ייחודו, תפיסותיו, ערכיו ועוד.

אל מול התוכנית הרב-שנתית - הרצף, הקשר ומידת הקוהרנטיות שבין התוכנית האסטרטגית של משרד החינוך לבין התוכנית המוסדית מבקשים להבטיח שהמערכת מכוונת את משאביה, תשומותיה ואת שימת הלב הפדגוגית שלה לכיוון משותף, שיש בתוכו כר נרחב לגוונים, שונות וייחודיות.

מארז המתנ"ה החדש לשנת הלימודים תשע"ט מבטא בתוכנו ובמבנהו רבדים וממדים רבים של מערכת החינוך ומוסדות החינוך וכולל את המידע הנדרש לבניית תוכנית העבודה. מטרתו לסייע בהיערכות לקראת השנה הקרבה באמצעות שיקוף תמונה שלמה של המטרות, היעדים, המשאבים, התוכניות, הכלים ועוד.

התגובות בשטח כלפי המתנ"ה של שנת הלימודים תשע"ח הצביעו על שביעות רצון גבוהה של המשתמשים, הן מתוכנה והן ממבנה והחידושים שהיא הציגה. לפיכך שמרה המתנ"ה לשנת תשע"ט על הרצף המבני, למעט חידוש מרכזי ומהותי - במתנ"ה לשנת תשע"ט נבחרו 15 יעדים בלבד ללא מיקוד וחובה ביעדים ספציפיים.

אני מודה לכל השותפים לכתיבת המתנ"ה, פרי עבודה משותפת של מנהלי המטה על יחידותיו השונות; לכל אנשי השדה שהיו שותפים להפקת הלקחים; לחנה קדרון, מנהלת תחום תכנון מדיניות באגף התכנון והאסטרטגיה ולענת צורני כהן, מדריכה ארצית במנהל הפדגוגי על הובלת המהלך כולו ברגישות ובשום שכל.

ברכת הצלחה לתלמידים ולכל העושים במלאכה.

מירי נבון

ממלאת מקום, מנהל המינהל הפדגוגי

דבר סמנכ"לית תכנון ואסטרטגיה

*"צר היה כל כך
הייתי אז מוכרח
לפרוש כנפיים ולעוף
אל מקום שבו
אולי כמו הר נבו
רואים רחוק רואים שקוף".*

שותפים יקרים,

אם אצטרך לתאר במילה אחת אנשי חינוך ואת המעשה החינוכי, הייתי בוחרת במילה "שליחות". אנשים שמובילים מערכת שמטרתה לעשות טוב בעולם, להביא את הערכי, האיכותי והנצחי אל התלמיד היחיד הניצב מולם. להביא את התלמיד לשיא הגשמתו ומיצוי יכולותיו. אנשים שייעודם בחיים לפרוש כנפיים, יחד עם תלמיד, כיתה או בית ספר שלם, ולעוף. השאלה שאני רוצה להציב כאן עשויה להישמע טכנית, אך היא החומר שמלווה את הרוח: מה עושים ברגע שאחרי ההחלטה והרצון לפרוש כנפיים?

בנקודה זו אני שמחה להציג בפניכם את ספר התכנון. כולנו רוצים לבצע את עבודתנו על הצד הטוב ביותר. תכנון יוצא לעיתים מתוך תחושה שצר. מתוך מקום שמבקש לפרוש כנפיים אל מעבר לתלאות היומיום, לראות חזון רחוק ורחב יותר. אך תכנון לא חייב להיות רק ממקום של מצוקה. אנו מאמינים שיש להקדיש מקום לתכנון, מעת לעת. גם בתקופות של שלוה, יש למצוא את הזמן לעלות להר נבו.

*"בן אדם כעץ שתול על מים
שורש מבקש
בן אדם כסנה מול השמיים
בו בוערת אש".*

התכנון מסייע לנו, להתחבר לשורשים, אל המקום שממנו באנו, אך גם אל השמיים, אליהם אנחנו שואפים.

*"אז דרכי אבדה
חיי היו חידה
צמא כמו הלך במדבר
אל מילת אמת
שכוח בה לתת
לשאת פנים אל המחר".*

התכנון טומן בחובו בלבול, מורכבות, חידות. חשוב לשהות במקום של העמימות, של השאלות והתהיות. רק מתוכן ניתן להגיע אל מילת האמת. הערעור והתהיה מאפשרים לנו לא להיות שבויים בשוטף ובמוכר, אלא למצוא את הנקודה האמיתית שמאפשרת לנו להשיג את יעדינו.

*"בערה בי אש
יצאתי לבקש
ימים סערת כסופה
שבתי אל ביתי
למצוא שאת איתי
עד בוא הדרך אל סופה".*

המתנ"ה מוגשת לכם כאמצעי לניהול **תהליכי החשיבה והתכנון** הפנימיים בתוך בית-הספר והגן. המתנ"ה היא רק מצע לתהליך החשיבה שכל אחד מכם יוביל עם צוותו, על-מנת לתרגם את היעדים המשותפים לכלל מערכת החינוך ליעדים ולפעולות המתאימים לקהילה שאותה אתם מובילים. כמו בתכנית הרב-שנתית של המשרד, גם בתהליכי התכנון שלכם אנחנו מאמינים, שיש להתמיד ביעדים שנבחרו לאורך כמה שנים ולדייק אותם משנה לשנה.

אחד העקרונות המרכזיים בכל תהליך תכנון הוא **שותפות**. התכנית הרב-שנתית המשרדית ותכניות העבודה השונות הן מצע לשיח: שיח פנימי בתוך מערכת החינוך – בין בית-הספר, המחוז, המטה, הרשות; שיח עם העולם שבחוץ ועם כל בעלי העניין שלכם; ואולי החשוב ביותר – זהו שיח פנים-בית-ספרי, שמפרש את כל העשייה הפדגוגית על רקע של שפה משותפת ומוסכמת.

אני מבקשת להודות לכל השותפים לכתיבת המתנ"ה ובייחוד לחנה קדרון, מנהלת תחום תכנון מדיניות באגף התכנון והאסטרטגיה ולמירי נבון, ממלאת מקום מנהל המינהל הפדגוגי, על הובלת המהלך.

בברכת הצלחה,

ד"ר מיכל טביביאן מזרחי

וצוות אגף בכיר תכנון ואסטרטגיה

מפקחות, גננות וצוותים חינוכיים בגני הילדים,

לקראת שנה"ל תשע"ט מוגש לכן מארז המתנ"ה – התכנון, הניהול, וההערכות.

מארז המתנ"ה מוביל אותנו להתבוננות שנתית ומחודשת על מטרותינו, על העשייה החינוכית היומיומית ועל ההלימה בין התכנון השנתי בגן ובין ביצועו. היכרות עם ילדי הגן, התבוננות ממוקדת על קבוצת הילדים ועל כל ילד וילדה, תוך מתן מענה מותאם לצרכים השונים, הם חלק בלתי נפרד ממקצועיותה של הגננת. השנה, המתנ"ה מיועדת למנהלות הגן וכוללת בתוכה יעדים להערכת ההתקדמות השנתית.

ארבעה ממדים מגדירים כל יעד :

1. תוצאות רצויות שכל יעד מקדם עבור הילדים.

2. משימות מומלצות לגננת.

3. אבני דרך מומלצות לאורך השנה, תוך בחינה והערכה של התקדמות היעד.

4. מגוון כלים וחומרים, המעשירים את עולם הידע של הגננת בפיתוח וביישום היעד.

מארז המתנ"ה מציג תשעה יעדים הרלוונטיים להתבוננות כוללת על איכויות גן הילדים. בגן הילדים מתקיימת אינטגרציה של איכויות פדגוגיות, רגשיות וערכיות.

בתחום הפדגוגי קיימים יעדים ממוקדים וחומרים בנושא סביבות חינוכיות מגוונות, פיתוח דרכי הוראה חדשניות וייחודיות ולימוד מקצועות הליבה. איכות בתחומים אלו בגן הילדים תיצור למידה חווייתית ומעשירה, פיתוח יוזמות ויצירתיות בקרב ילדים.

בתחום הרגשי קיימים יעדים המתייחסים לטיפוח אקלים מיטבי ולהכלת התלמידים על כל הרצף החינוכי. תחום זה מאופיין באיכות האקלים בגן, באיכות יחסי הגומלין בגן בין הגננת לילדים, בין הצוות החינוכי בכללותו ובין הילדים לילדים.

במארז ניתנו כלים וחומרים לפיתוח הידע, להעמקה ולראייה רחבה של תחום חשוב זה. בבסיסה של כלל מערכת חינוכית **הקניית ערכים** עומדת כמרכיב חשוב וייחודי והוא אחד מהערכים המוספים הבולטים במערכת. בגן הילדים נושא הערכים משתלב כחלק מעשייתם החינוכית של צוות הגן, ושזור לעיתים קרובות בערכים יומיומיים חברתיים ורב תרבותיים ומקבלים משנה תוקף בגני הילדים במדינת ישראל.

חומרי המתנ"ה עודכנו והשנה התווספו סרטונים ברוב היעדים מאתר גן-נט, כל זאת להמחשה מקצועית ולמתן כלים וידע לכל גננת המעוניינת בכך.

שנת תשע"ט היא השנה הרביעית ליישום רפורמת "הסייעת השנייה", ואחד ממרכיביה מתבטא בדיוק הפיתוח המקצועי בכלל השדרה החינוכית ובהסדרת הפעילות במרחב האשכולות הגיאוגרפיים תוך חשיבה משותפת וגיבוש קהילות לומדות. במארז קיים יעד המציג פעולות מומלצות ומידע לגננות המובילות, וכן יעד המתייחס לפיתוח מקצועי מחוזי .

אני רואה בכם, גננות וצוותים מקצועיים, מובילים באופן ייחודי ומותאם לגנכם, עשייה מגוונת ויצירתית, תוך הכרות מעמיקה והתייחסות אישית לכל ילד וילדה, ומאחלת לכם שנה של עשייה מקצועית, משמעותית ומספקת.

בברכה,

סימה חדד

מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי

אנשי חינוך יקרים,

העשייה החינוכית-טיפולית בחינוך המיוחד מכוונת להידוק הרצף בין החינוך המיוחד לבין החינוך הרגיל, תוך מתן מענה מקצועי מותאם במסגרות החינוך לסוגיהן לתלמידים עם מגוון מוגבלויות ובכל רמות התפקוד. בהתאם לכך מתבסס התכנון הפדגוגי בחינוך המיוחד על תוכניות לימודים ומגמות בחינוך הרגיל, תוך התאמתן לצורכי הלומדים, לצד נושאים ויעדים ייחודיים לחינוך המיוחד.

כביטוי לתפיסה זו כוללת המתנ"ה משימות ייחודיות לחינוך המיוחד, המופיעות בהמשך למשימות המקבילות לחינוך הרגיל ומשלימות אותן. עיון מעמיק בכלל המשימות יאפשר בחירה מושכלת של יעדים ושילובם בתוכנית העבודה הגנית, תוך השענות על כלי המתנ"ה לשם מעקב וניתוח היישום של התכנית.

המשימות מתייחסות לילדים עם צרכים מיוחדים המשתלבים בגן הרגיל ובגן לחינוך מיוחד.

המשימות נוגעות לתחומי הליבה בגיל הרך ולנושאים ייחודיים בחינוך המיוחד, תוך יישום עקרונות הגישה האקולוגית בעבודת הגן ותוך התייחסות מכבדת לגילו הכרונולוגי של הלומד על אף מגבלותיו. כמו כן מכוונות המשימות לטיפול החשיבה, להעשרת מגוון דרכי ההבעה, לקידום מיומנויות רגשיות, לקיום קשרים עם לומדים מהחינוך הרגיל ולקידום מעורבותם של הילדים בחיי הגן.

אנו רואים אתגר גדול בקידום ילדים בכל רמות התפקוד בהתאם לנקודות החוזק שלהם ולצרכיהם הייחודיים ובהעלאת רף הציפיות של צוות הגן מתוך אמונה ביכולתו של כל ילד להתקדם ולהצליח. זאת, תוך שימת דגש על התמקצעות מתמדת של הצוותים וכן על שילוב כלים אומנותיים, כלים דיגיטליים וטכנולוגיה מסייעת בהתאם למאפייני הילדים.

לצוותים החינוכיים והטיפוליים **בגני הילדים** אחריות לאתר מוקדם ככל האפשר את נקודות החוזק של הילדים ואת צרכיהם הייחודיים, ולהעניק להם מענה מקצועי מותאם בהיבט הלימודי, החברתי והרגשי, ברמה האישית והקבוצתית כאחת.

בגני החינוך הרגיל בהם משתלבים ילדים עם צרכים מיוחדים, חשוב לקדם תהליכי למידה והיועצות במשותף עם צוותי החינוך המיוחד, כדי להבטיח השתלבות מיטבית של הילדים, הכלתם והתקדמות בתפקודם.

חשיבות רבה יש לשיתוף ההורים לאורך שנת הלימודים. ההורים המתמודדים עם סוגיות מורכבות שונות בגידול ילדיהם, מכירים את תפקודו של הילד, תחומי העניין שלו, חוזקותיו וקשייו במגוון סביבות ומצבי חיים לאורך התפתחותו, ומעורבותם חיונית לטיוב המענה לצרכיו המיוחדים.

צוות האגף לחינוך מיוחד עומד לרשותכם לשם קידום המשימות החינוכיות והאתגרים הניצבים לפנינו.

בברכת הצלחה,

רחל אברמזון

צוות אגף א חינוך מיוחד

במסגרת התכנית השנתית, הציב לעצמו החמ"ד כמה משימות נוספות, הנגזרות מיעדי המשרד ונכללות בתפיסת החינוך "בית חינוך כמשפחה".

"בית חינוך כמשפחה" הינו מטרת-על המכוונת את בתי החינוך להטמעת אורח חיים ושפה ארגונית של מחויבות בתי החינוך לתלמידים כבנים.

"בית חינוך כמשפחה" מחבר בין כל בני המשפחה: הצוות החינוכי, צוות המינהלה, ההורים והבוגרים - כי בית לא עוזבים...

"בית חינוך כמשפחה" נועד לטפח בתי חינוך שבהם האקלים ואורחות החיים יושתתו על ערכי משפחה מיטביים כמטאפורה וכדגם למעשה חינוכי.

להלן המשימות העיקריות של החמ"ד בזיקה ליעדים של כלל מערכת החינוך:

דגשי החמ"ד במסגרת מטרה א – קידום למידה משמעותית ואיכותית: ידע, מיומנויות וערכים:

· ללמוד וללמד

· מיצוי סגולותיו של התלמיד

· מפתח הל"ב מתוך אמונה (במסגרת התכנית המתואמת)

· חמ"ד של תעודה"

דגשי החמ"ד במסגרת מטרה ב – חינוך לערכים ברוח מגילת העצמאות:

· פיתוח זהות דתית לאומית

· חמ"ד וקהילה

· דיאלוג מיטבי

· חמ"ד של חופש

דגשי החמ"ד במסגרת מטרה ג – קידום שוויון הזדמנויות ומיצוי הפוטנציאל:

· והעמידו ילדים הרבה"

· לכל אדם ישנה"

· יש"י – יחד שבטי ישראל (אחדות)

· השתייכות וחסד

· מוגנות ובריאות, סביבת איכות

· קידום אקלים מיטבי (במסגרת התכנית המתואמת)

דגשי החמ"ד במסגרת מטרה ד - חיזוק המנהיגות החינוכית:

· ניהול באמצעות צוות בחמ"ה במסגרת בית החינוך. השותפים העיקריים בצוותי בחמ"ה:

· גן הילדים – מנהלת גן, גננת משלימה, סייעת, גננת חוגים ועוד.

· בית-הספר – מנהל בית-הספר, רב בית-הספר, רכז החינוך החברתי-ערכי, יועץ בית-הספר

והרכז הפדגוגי, וכן בעלי תפקידים מובילי תכניות ייחודיות.

· ניהול בחמ"ה בין מוסדות ובמחוז.

נתפלל להובלת האורות הגדולים לתוך כלים מעשיים לטובת תלמידינו וצוותי העבודה כולם!

אברהם ליפשיץ

תכנון וניהול

מדריך לגנת

מהי המתנ"ה?

המתנ"ה היא כלי לניהול אפקטיבי של גן הילדים שלכם. היא עוזרת לכם ולצוות הגן להגדיר יחד את היעדים שאליהם אתם רוצים להגיע ולאפשר לכם לראות אילו פעולות אפקטיביות ביותר בכדי להתמקד ולהשיג יעדים אלו.

התכנית האסטרטגית המשרדית והקשר לתכנון וניהול גן הילדים

התכנית הרב-שנתית המשרדית מורכבת מחמש מטרות, הכוללות את העשייה החינוכית על כלל גווניה ומשמשות נדבך בהתפתחות המערכת בשנים האחרונות. מטרות אלו משלימות זו את זו ומורכבות מ-15 יעדים מערכתיים ומ-9 יעדים לגני הילדים.

1. קריאת המתנ"ה

אנו ממליצים לקרוא את המתנ"ה מתחילתה ועד סופה. הדבר יסייע לכן לבחור באופן מושכל את המטרות והיעדים בהם תרצו להתמקד השנה.

2. גיבוש תמונת מצב ובחירת ציר אורך

בחירת ציר אורך תתבצע אחרי גיבוש תמונת המצב. המטרה היא לאפשר לנו להבין מה הן נקודות החוזק שלנו ומה הן נקודות החולשה ומתוכן לקבל החלטה מה הם היעדים שאנחנו רוצים ויכולים לשפר בצורה משמעותית בשנה הקרובה. השלבים מקדימים לתכנון תכנית עבודה חשובים לקבלת ההחלטה לחשיבה על יעדים אותם תרצו לקדם בגן הילדים.

3. בחירת יעדים

תמונת המצב שגיבשתם תאפשר לכם לבחור מהו היעד המרכזי שסביבו תבצעו את תהליך השינוי, ובאילו יעדים נדרש עדכון על-מנת לשפר את התוצאות.

יש לבחור 2-3 יעדים שנתיים שנדרש בהם טיפול עומק ולתכנן סביבם תכנית העבודה בגן. ההחלטה על היקף התכנון לכל יעד נתונה לבחירתכם, בהתאם לצרכי הגן שלכם ובהתאם לציר האורך המרכזי עליו תרצו לבסס את תכנית הלימודים שלכם.

כיצד תחליטו באילו יעדים תמקדו את העשייה החינוכית?

ההחלטה באילו יעדים להתמקד יכולה להיות כתוצאה מתשובה למספר שאלות:

1. מה הם הנושאים שבהם המצב הוא הבעייתי ביותר ומחייב טיפול ממוקד?
2. מהו הנושא שארצה להתמקד בו ולייצר שיא חדש בגן?
3. מה הם הנושאים שאם נטפל בהם יוכלו להוות מנוף לשינוי למגוון רחב של אתגרים בגן הילדים?

שאלות מנחות:

1. מה נרצה לראות בסוף השנה?
2. האם עליי לשנות משהו?
3. אילו דגשים עליי להוסיף לתכנית משנה"ל שעברה?
4. מי האוכלוסייה בה אני בוחרת להתמקד? (כלל הילדים בגן, ילדים בעלי מאפיינים ייחודיים?)
5. אילו משאבים עומדים לרשותי?

4. תכנון תכנית העבודה הפדגוגית

מי משתתף בתהליך?

אנו ממליצים לשתף את כל בעלות התפקיד, הרלוונטיות בעינכם, היכולות לסייע ולתכנן יחד איתכן את התהליך, לצורך התמקדות ובניית תכנית ממוקדת ומשמעותית. את הצוות החינוכי בתהליך. אין זו חובה, אך יכול לסייע בחשיבה ובתכנון ויהפוך את התכנון למקצועי יותר.

תכנית העבודה אמורה לשקף את המיקודים האסטרטגיים של גן הילדים לשנים הקרובות. ההחלטה במה נתמקד, צריכה להישען על הערכת המצב הקיים.

מקורות מידע אפשריים:

- מיפוי צרכי הקבוצה והכרות עם ילדי הגן
- רישום ותיעוד של הצלחות של תכנית העבודה הקיימת.
- מידע סובייקטיבי של צוותים, הורים ומעגלים נוספים, המתווסף במהלך השנה ומגיע משיח יומיומי.
- למידה מתכנית לימודים בשנה שעברה.. מה היו הגורמים המקדמים? אילו גורמים מעכבים התקיימו?

תכנית העבודה השנתית ומטרותיה נקבעים בתחילת השנה, יחד עם זאת יש לתכנן תכנית עבודה פדגוגית לטווח הבינוני, ותכנית עבודה פדגוגית לטווח הקצר.

תכנית העבודה השנתית תגדיר את המטרות והיעדים, ואת דרכי הפעולה המומלצות לקידום היעד.

חלק מהיעדים מגדירים פרקי זמן, בהם אנו ממליצים לבחון את תמונת המצב בגן והאם להמשיך באופן הפעולה הקיים או לעדכנו ולשנותו בהתאם למתרחש בגן.

לדוגמא:

ביעד הראשון: קידום מיומנויות חשיבה באמצעות תהליכי הוראה-למידה-הערכה איכותיים, מתקיימים צמתי הערכה במחצית השנה, ובהתאם לכך בחינת עדכון או שינוי בתכנית העבודה.

איך אדע שהיעד מתקדם?

היכרות עם צורכי הלמידה של כל ילדי הגן עד חודש דצמבר.

קיימת תכנית לימודים מותאמת לצורכי הגן ובה הלימה בין צורכי למידת הילדים בגן לבין דגשי התכנית.

יש ביטויים ושימושים בקרב הילדים בהטמעת תפקודי הלומד שנבחרו בתכנית העבודה.

עדכון או שינוי תכנית העבודה האישית והקבוצתית בהתאם לצורכי הגן.

מעקב אחר יישום התכנית הגנית והאישית על-ידי הגננת

תכנית עבודה פדגוגית לטווח בינוני

תכנית זאת נגזרת ומקבלת ביטוי מתכנית העבודה השנתית ותתבסס על הערכה של צרכי הקבוצה, ותשקף את ההתרחשויות בגן. בתכנון לטווח זה ייקבעו יעדים ספציפיים לכל הילדים בגן ולקבוצות ילדים שונות לחודשים הקרובים. בנוסף, בתכנית זאת יפורטו תכנים מרכזיים של הפעילות בגן. מסגרת הזמן תנוע בין חודש עד שלושה חודשים.

תכנית עבודה פדגוגית לטווח קצר

תכנית זאת נגזרת מהתכנון לטווח בינוני. כאן יוגדרו יעדים אופרטיביים ומפורטות הפעילויות לכלל ילדי הגן ופעילויות דיפרנציאליות עבור קבוצות ילדים שונות. כאן נתייחס לפירוק היעד לעשייה, לדרך ההוראה בה תבחרו, לזמני הפעילות בסדר היום, למקום התרחשות הפעילות, למשכה ולגורם המנחה את הפעילות. מסגרת הזמן תנוע בין ימים אחדים ועד לשבוע.

5. גיבוש תפיסת שינוי ותכנית לפעולה

לאחר שבחרנו יעד, הגדרנו את התוצאה הרצויה וזיהינו את מטרותינו, נבקש לגבש תפיסת שינוי ותכנית פעולה.

תפיסת השינוי מורכבת מ-3 שאלות עיקריות:

מה?

חשבו כיצד תיראה המציאות לאחר השינוי? היעדים אמורים כבר לנסח את המציאות שאליה אנו מכוונים, אך נסו לדייק אותה ככל האפשר. זהו השינוי שאליו אתם מכוונים כדי לנסות ולהגדיר את דרכנו לשינוי. כדי להגיע ליעד יכולות להיות מספר דרכים. לכל גן ולכל גננת יש את הדרך שמתאימה להם יותר.

לדוגמא: אם היעד שבחרתי הוא אוריינות בגן הילדים, שלבי הפעולה מחודש לחודש יכולים להיות שונים מגננת לגננת בהתאם לגן ולמאפייניו. בסופה של השנה, יתקיים קידום של הילדים בתחום האוריינות אצל כלל הגננות שבחרו ביעד.

מי?

חשבו מיהם בעלי התפקידים האפקטיביים, שיסייעו להובלתה של תפיסת השינוי שהגדרתם. מי השותפים מחוץ לגן שיוכלו לסייע בקידום היעד: הפיקוח, הדרכה, קבוצת העמיתות באשכול, הורי הגן, הרשות המקומית.

מתוך אוכלוסיית הילדים בגן, לעיתים נרצה להתמקד בקהל יעד מסויים למשל: תכנון תכנית לימודים ייעודית ונוספת לילדים בתחום המתמטיקה. היעד הכולל יהיה לימוד מתמטיקה בגן הילדים ויכלול את כל אוכלוסיית הגן, מתוך כך נייעד בגן קבוצה מסוימת של ילדים שנרצה לקדם באופן מיוחד.

איך?

כדי לנסות ולהגדיר את דרכנו לשינוי אנו מציעים את צורת העבודה הבאה. חשוב לציין, כי יכולות להיות לכך כמה מתודות:

1. חשבו מה הם הגורמים המשפיעים על השינוי שדייקתם לעיל.
2. סמנו מתוכם את הגורמים האפקטיביים שמצאתם בתהליך הלמידה, מה מקדם ומסייע, מה מעכב. חשיבה זאת תסייע בהגדרת קהל היעד ולערוצי פעולה שתרצו להתמקד בהם.

תפיסת השינוי תוגדר ככזו:

מיקוד ב.....[ציינו את קהל היעד המדויק המוגדר כלקוח השינוי]
על-ידי.....[איך תפעלו עם אוכלוסיות אלו, היזהרו, אל תפרטו משימות, אלא דרך/אסטרטגיה כללית]

כדי להוביל ל.....[רשמו את השינוי המדויק שהגעתם אליו בשלב הראשון של התהליך – שלב הגדרת השינוי].

בחנו את עצמכם – האם תפיסת השינוי אומרת שאתם עושים עוד מאותו הדבר? במידה שכן - חזרו לתהליך, הרחיבו את הלמידה ושנו את תפיסת השינוי.

6. מתכנון לניהול אפקטיבי

לאחר כתיבת תכנית הלימודים ניצב בפנינו האתגר העיקרי: להפוך את התכנית לכלי עבודה שוטף ונגיש, המשמש את צוות הגן. לאחר פרק זמן של יישום התכנית שגיבשנו נרצה לעצור ולבחון האם עמדנו במשימות שהצבנו לעצמנו.

חלון ידע: על "ניהול שינוי"

תהליך מעקב והערכה אפקטיבי מאפשר לנו לבחון את ההתקדמות לעבר היעדים שהצבנו לעצמנו ולהשתפר בטווח הקצר והארוך (התכנון לשנה הבאה). תהליך הערכה אפקטיבי מתבסס על 2 עקרונות מרכזיים:

- הישענות על נתונים,
- הבניית התהליך כהליך למידה ארגוני.

על תכנית העבודה להיות כלי דינאמי וחי, שאנו מנהלים ומבצעים באמצעותו את עיקרי הפעילויות בגן ובחנינים את האפקטיביות שלהן.

צמתי הערכה

ניהול צמתי הערכה יזומים

צמתי הערכה המרכזיים נסובים סביב סטטוס החצי שנתי סטטוס השנתי. אולם ניתן לקיים צומתי הערכה נוספים בסוגיות שונות וברמות ביצוע שונות. בצורה זו תהפוך ההערכה לתשתית ותרבות קיימת בגן ותשמש אותכם בשגרת העבודה.

קיימת חשיבות גדולה לאופן בו מתקיימים צומתי הערכה. המלצתנו כי צומתי הערכה:

- יבוססו על נתונים ככל הניתן, לצד מתן אפשרות לביאור ולהרחבה של הפעילות המתקיימת, יובילו לחשיבה על היעד והתקדמותו. לעיתים יש לעדכן ולתקן את התכנית.
- יאפשרו דיון מהותי העוסק בבחינת אפקטיביות הפעילויות המתקיימות ובפתרון חסמים העולים תוך ביצוע תכנית העבודה.

2. קיום הזדמנויות למידה באופן שוטף ומתמשך

כדאי ליזום מפגשים ולבנות תשתיות לקיום דיאלוג שוטף הן עם הסביבה הפנימית (צוות החינוך, הצוות המדריך, המייעץ וכ'), והן עם הסביבה החיצונית (רשות מקומית, הורים, קהילה, מסגרות בלתי פורמליות, ארגוני מגזר שלישי).

אנו ממליצים כי הדיאלוג יבוצע סביב סוגיות שונות, אשר עלו בתהליך החשיבה והניתוח של תהליך התכנון. הדיאלוג השוטף מהווה מצע למשוב, לשיפור, לפתרון חסמים, לגיוס שותפים, וליזום רעיונות לפיתוח.

על-מנת שהדיאלוג ישרת את המוסד החינוכי ואת באיו נדרש תכנון מקדים ומתואם של מטרות ביצוע הדיאלוג, אופן ביצועו ותדירותו בהתאם. מובן שיש הבדל משמעותי בין הקהלים השונים והסביבות המתוארות לעיל, ועל כן נדרשת חשיבה נפרדת ביחס לכל סביבה.

אין ספק, כי דיאלוג זה הוא חלק מהתנהלותו השוטפת של גן הילדים, אולם הדגש בדברים אלו מיוחס לאופן תכנונו והפיכתו לכלי המקדם ניהול אפקטיבי.

בהצלחה רבה!

מטרות ויעדים

יעד גני 1: קידום מיומנויות חשיבה באמצעות תהליכי הוראה-למידה-הערכה איכותיים

تعزيز مهارات التفكير من خلال سيرورات ناجعة للتدريس، التعلّم والتقييم

תוצאה רצויה ברמת הילד

- מממש את כישוריו והישגיו הלימודיים בצורה מיטבית
- מתנסה במיומנויות המאה ה-21: יצירתיות, אינטליגנציה רגשית, עבודה בסביבה משתנה ועבודת צוות

משימות מומלצות

- להכיר את הילדים ואת אופני למידתם כשלב ראשוני ובסיסי
- לבנות תוכנית עבודה ממוקדת בתהליכי הוראה ולמידה מגוונים על-פי צורכי הילדים בקבוצת הגן
- להרחיב התנסויות חווייתיות, המגבירות סקרנות ומפתחות מיומנויות חשיבה
- להעריך תהליכי למידה באמצעות תצפיות, תוך גמישות פדגוגית ואפשרויות לשינוי בהתאם לצורכי הילדים

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לקדם בקרב ילדים בכל רמות התפקוד מיומנויות חשיבה בהתאם ליכולתם, כחלק מהתכנית האישית והגנית
- למפות את תפקוד הילדים בתחומים השונים בהתבסס על ממצאי הערכה, תוך ציון רמות התפקוד השונות בגן, כבסיס לתכנון הוראה דיפרנציאלית

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לקיים תהליכי הוראה למידה ברוח משנת החמ"ד-לב לדעת, ידע מצמיח חינוך
- אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד

היכרות עם צורכי הלמידה של כל ילדי הגן עד חודש דצמבר

קיימת תוכנית לימודים מותאמת לצורכי הגן ובה הלימה בין צורכי למידת הילדים בגן לבין דגשי התכנית

תוכנית העבודה האישית והקבוצתית משתנה ומתעדכנת בהתאם לצורכי הגן

מעקב אחר יישום התכנית הגנית והאישית על-ידי הגננת

חומרים וכלים

- תיק תוכניות לימודים - עברית, ערבית
- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- מבטים - עברית
- מסלולים ללמידה משמעותית בגני הילדים - אוסף פעילויות להעמקת החוויה הלימודית

סרטים באתר גנט-בוסתנט

- מיכאלה מנחה קבוצת ילדים בתחום עניין אישי שבחירה וחקרה - התעניינות של ילדה בנושא האינדיאנים הובילה לחקר ועניין של כל ילדי הגן
- תיאוריות של ילדים – דיון בין ילדים בסוגיה פילוסופית - שאלה פילוסופית מציפה תיאוריות של ילדים ומעודדת שיח עמיתים
- התבוננות ותיעוד של שינויים בסביבה- ילדי הגן מצלמים את סביבתם הקרובה ומשווים לתמונות שצילמו בזמנים שונים
- זום על הצילום - ילדי גן מצלמים בשביל לשמור רגע (תיעוד) וליצור רגע (חומר גלם) לעיבוד והעברת מסרים
- מה עושים כשנתקלים בקושי? - ילדים מתכננים ובונים דגמים שונים פרי תכנונם ובחירתם

חינוך מיוחד

- אתר אגף א' חינוך מיוחד - תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- אתר "שפינט" - הגישה האקולוגית, מודלים אקולוגיים של התפתחות אנושית

חמ"ד

- אתר לב לדעת חמ"ד
- אתר החמ"ד
- אתר תיק הגנת - תוכניות גני ילדים חמד

המגזר הערבי

חברות ומדריכים לגנת, תוכנית חיבורים תיק תוכניות לימודים בשפה ערבית-תלخيص مواد المناهج المطلوبة للروضات والبساتين باللغة العربية في موقع الوزارة وموقع قسم التعليم ما قبل الابتدائي

- روابط-برنامج لرعاية التفكير عند الأطفال في جيل 2-4 سنوات

- מבטים إطلاقات

- رعاية التفكير الحسابي لمرحلة الطفولة المبكرة

- نلعب ونتعلم في سن الثالثة

- كُتبيات للمربية في مجال اللغة العربية

השראה

יעד גני 2: יצירת סביבות למידה חדשניות ומאתגרות, ובכללן סביבות דיגיטאליות

إنشاء بيئات تعليمية عصرية ومبتكرة مليئة بالتحديات، بما في ذلك البيئات الرقمية.

תוצאה רצויה ברמת הילד

- מממש את כישוריו ואת יכולותיו הלימודיות והחברתיות
- פעיל ולומד במגוון סביבות חינוכיות, לרבות סביבות דיגיטליות במרחבי הגן
- פועל מתוך סקרנות ורצון למידה
- שותף פעיל ויוזם במרחבי משחק ולמידה, תכנים, אירועים ופעילויות

משימות מומלצות

1. ליצור סביבה חינוכית מותאמת לצורכי ההתפתחות של ילדי הגן.
2. לעודד ולפתח יוזמה בהקמה של סביבות משחק, תכנון תכנים, ייזום אירועים ופעילויות. ברחבי הגן על ידי הילדים
3. לפתח חשיבה יצירתית וגמישה תוך מתן הזדמנות לעבודת צוות ושיתופי פעולה בין הילדים
4. לאפשר שינויים בסביבות ובתהליכים החינוכיים בהתאמה לצורכי הגן והילדים

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לקיים למידה במגוון מרחבים בתוך הגן ובסביבתו כחלק מהוראה מותאמת ורלוונטית בתחומי הדעת בגן
- להקצות זמן ומקום באופן ייעודי להוראת נושאי הכנה לחיים, תוך קישור מושכל לתחומי הדעת הנלמדים
- לשלב במרחבי הלמידה כלים דיגיטליים, אמצעי טכנולוגיה מסייעת ועוזרי תקשורת. תומכת וחלופית, בהתאם למשימה ולמאפייני התלמיד

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

ילדים פועלים בעצמאות בתוך הסביבה הלימודית מתוך סקרנות ועניין
ילדים פועלים באינטראקציות בתוך מרכזי הלמידה ומבצעים העברת ידע ומיומנויות
בין המרכזים
ילדים יודעים להשתמש באמצעים דיגיטליים והם משכללים את מיומנויות השימוש
בהם וחיפוש התוכן לפי גילם
מדי רבעון נבנים בגן שני מרחבי למידה עם הילדים

חומרים וכלים

- תיק תוכניות לימודים - עברית, ערבית
- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- וזוהי רק ההתחלה - תחילת שנת לימודים בגן הילדים - עברית, ערבית
- סביבה והשראה

סרטים באתר גננט-בוסתנט

- שילוב משחקי חשיבה דיגיטליים בגן - הנגשה של משחקי חשיבה דיגיטליים ופיסיים המאפשרים צורות למידה משלימים זה את זה
- יצירה והבעה בסביבת המחשב - שילוב המרחבים הדיגיטליים לפיתוח הבעה שיתופיות ושיתוף מידע בין ילדים
- שילוב המקרן בגן - ככלי המעודד פיתוח סביבות משחק שונות
- איך צומח מופע? ככה... - יצירת מופע מוזיקלי על ידי ילדי גן תוך שימוש במאגרי ידע דיגיטליים
- חצר פעילה על הבוקר - פותחים את הבוקר בפעילות תנועתית בחצר הגן
- איכות חיים לילדי הגן - שילוב של מרחבים סוציו דרמטיים במרחבים הטבעיים שבחצר
- ריבוי אוריינויות - מגוון אוריינויות מתחומי הדעת השונים במשחק סוציודרמטי
- לגעת בטבע - משחק ויצירה עם חומרים טבעיים בגן ובחצר - ילדי גן הפועלים במגוון פעילויות משחק ויצירה מחומרים טבעיים

- משחקי מים ובנייה בארגז החול- ארגז החול כמקום למשחק, גילוי ולשיתופי פעולה בין ילדים.

המגזר הערבי

- **ساحة الرّوضة : "مرشد للمريّة يتضمّن مجموعة اقتراحات لتنظيم ساحة الرّوضة، وفعاليّات" متنوّعة يمكن القيام بها في السّاحة**

חינוך מיוחד

- מסמך עקרונות לתכנון פדגוגי לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- נגישות במערכת החינוך

השראה

יעד גני 3: קידום הילדים לשליטה בכלל תחומי הדעת בתוכניות הלימודים **دعم التلاميذ للتمكّن من المجالات المعرفيّة المختلفة في المناهج**

תוצאה רצויה ברמת הילד

- בעל ידע מגוון בתחומי הדעת הנלמדים ובמושגי יסוד נלמדים
- חווה ומתנסה בפעילויות העשרה מגוונות ואינטגרטיביות

משימות מומלצות

- להכיר את תוכניות הלימודים לגן הילדים ולכתוב תוכנית עבודה, אינטגרטיבית לכל תחומי הדעת: מתמטיקה, מדעים, טכנולוגיה, חינוך גופני, אומנות, מוזיקה, מדיה דיגיטלית.
- לתכנן מגוון פעילויות למידה והעשרה בגן ומחוצה לו: ביקור במוזיאון, בקונצרט, צפייה בהצגה (כולל פעילות הכנה בגן לקראת כל פעילות ועיבוד החוויה בעקבותיה)
- להשתתף בקורסים הדיסציפלינריים לפיתוח המקצועי, המותאמים ליעדי המחוז ולצורכי הגנת.

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לפעול בהלימה מרבית לתוכניות החינוך הרגיל באשכולות הליבה, תוך התאמת ההוראה למאפייני הילדים.
- לשלב בתוכנית הגנית נושאים רלוונטיים מתחומי ההכנה לחיים לקידום תפקוד עצמאי ואוטונומי בחיי היומיום, כחלק מתחומי הליבה של החינוך המיוחד.

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לקיים תהליכי הוראה-למידה ברוח משנת החמ"ד
- ליצור חיבור בין תחומי הדעת לחינוך לאורח חיים של קיום תורה ומצוות

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- קיימת תוכנית לימודים שנתית אינטגרטיבית, הבאה לידי ביטוי לאורך חודשי השנה.
- מתקיימות פעילויות תרבות והעשרה לאורך השנה.
- ילדי הגן מצליחים לקיים העברה מתחום דעת אחד לאחר ומשכללים את מיומנויותיהם בעקבות הנלמד.

חומרים וכלים

- תיק תוכניות לימודים - עברית, ערבית
- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- סרטים באתר גננט-בוסתנט
- מחפשים את המטמון – שימוש במפת הגן - הכרות והתנסות במפה: קריאה, הפקה והצפנה
- מחפשים חרקים בחצר הגן - אודות ארגון סביבה המעודדת תהליכי חקר ביוזמת הילדים.
- משוחחים סביב לוח תכנון שנתי - שימוש ביומן ובמערכות הסמלה שונות להתפתחות מושג הזמן
- מפת השכונה - שיחה סביב מפה - בעקבות טיול בשכונה קריאת מפה בעקבות טיול
- התמודדות עם מערכת רישום המספרים - דרך פעילות עם סרט מידה

- משחק הפסלים – פעילות בגיאומטריה ובחינוך גופני - ההתנסות דרך תנועה במושגים : קו ישר, קו שבור וקו עקום
- דברים שרואים מכאן לא רואים משם - חקר תפיסת הגודל של אובייקטים מאתרים.. שונים בסביבת הגן
- הרכבה לפי הוראות גרפיות - תרומתו המרכזית של התיווך בפעילות הרכבה
- רוקדים עם חברים - פיתוח מיומנויות מוטוריות וקואורדינטיביות במהלך פעילות השוטפת של הגן מזמנת הבנייה של קשרים חברתיים
- דיאלוג עם יצירות אמנות במליאה, בקבוצה קטנה ובגלריה - דיאלוג חוויתי ומשמעותי עם יצירות אמנות בגן הילדים
- דיאלוג עם יצירות אמנות בקבוצה קטנה בגלריה - עבודה בקבוצה קטנה שמטרתה להעמיק ולחדד את ההתבוננות ביצירת אמנות
- ילדים בקדמת הבמה ומאחורי הקלעים - סרטון בנושא לומד עצמאי בסביבה דיגיטלית מוזיקלית
- "יום הולדת בדגש מוזיקלי - סרטון בנושא יומולדת המעמיד את בעל השמחה "במרכז מטרייה אחת ואין ספור אפשרויות - סרטון בנושא דרכים מגוונות לפעילות עם השיר "ילדים ומטרייה"
- ילדי הגן מתנסים בכלי המחשב - פיתוח אוריינות דיגיטלית מותאמת לגיל הרך

חינוך מיוחד

- מסמך עקרונות לתכנון פדגוגי לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- תכניות הכנה לחיים לתלמידי החינוך המיוחד

חמ"ד

- אתר החמ"ד- חמדת העיתים בגן הילדים, יוזמות פורחות באוויר, חמשת החכמים לימוד זהות ציונית דתית לאור דמויות החמ"ד, מתחילים מבראשית ממשיכים בשמות, אשירה לה 'בחי

מגזר ערבי

- **موقع إرننا – بستاننت**
- **العمل في رياض الأطفال : «الخطوط الموجهة للطَّاقم التَّربوي»**

- הבניה الأساسية للقراءة والكتابة في اللغة العربية كلغة أم
- المنهج التعليمي في التربية البدنية لمرحلة الطفولة المبكرة
- المنهج التعليمي في الرياضيات
- المنهج التعليمي في العلوم والتكنولوجيا
- المنهج التعليمي في الفنون
- إنها البداية : «نفتتح عامًا جديدًا في الروضة»
- على أعتاب العطلة الصيفية
- الحركة في عالم متحرك
- التعبير والابداع بالمواد
- سحر المسرح : مرشد للمربية، يقترح أفكارًا لفعاليات في المسرح، والعرض المسرحي في الروضات
- خرز مغنّي
- كُتبيات للمربية في مجال اللغة العربية
- الاستماع للموسيقى

השראה

יעד גני 3א': פיתוח חשיבה מתמטית

تطوير التفكير الرياضي

תוצאה רצויה ברמת הילד

- קיימת יכולת שיח וחשיבה מתמטית בגן.
- מפגין מיומנויות מתמטיות, כגון ספירה, מנייה, השוואה, ייצוג, פתרון בעיות
- מכיר צורות וגופים תוך פיתוח חשיבה מרחבית

משימות מומלצות

- טיפוח סביבה חינוכית דינמית, מגוונת ועתירת ייצוגים, המקדמת חשיבה מתמטית
- היכרות מעמיקה עם יכולות הילדים בתחום המתמטי ובניית תוכנית עבודה הכוללת תכנים ומיומנויות בהתאם לשלב ההתפתחותי ולגיל הילדים
- עיסוק בדרכים מגוונות במתמטיקה בחיי היומיום בגן

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- הוראת תכנים מתמטיים והערכת הלמידה בחיבור לנושאי למוד נוספים ולעולמם של הילדים

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- הילדים והצוות משתמשים במושגים מתמטיים בחיי היומיום בגן
- בגן מתקיימת פעילות מתמטית הכוללת שירים ומשחקים, כחלק משגרת היום בסביבות הגן ובחצר
- מתקיים חקר צורות, גופים ומרחב - באמצעות משחקים, מפות ומרכז הבנייה בגן
- חינוך מיוחד: שימוש במחווה מותאם להערכה ולתכנון הלמידה בתחום החינוך המתמטי בחינוך המיוחד

ילדים מתמצאים במרחב, משתמשים בדרכי ייצוג שונות כגון: שימוש במפות והתנסות בהכנת מפות שונות.

חקר ומעקב באמצעות לוחות זמן שונים: לוח חודשי, לוח שבועי

חומרים וכלים

אתר האגף לחינוך קדם יסודי-תחום מתמטיקה

תיק תוכניות לימוד - תחום מתמטיקה

תחום מתמטיקה באתר גן-נט &בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגנות בישראל

תוכנית לימודים

מתמטיקה - תוכנית לימודים לגן הילדים בחינוך הממלכתי והממלכתי-דתי

الرياضيات - منهج تعليمي لرياض الأطفال في التعليم الرسمي

מדריכים לגנת

טיפוח חשיבה חשבונית בגיל הרך

رعاية التفكير الحسابي لمرحلة الطفولة المبكرة – مرشد للمربين

כללי

מרכז דע-גן

הרצאות מקוונות

מתמטיקה זה משחק ילדים - מושג המספר - שידור לגנת ושידור לילדי הגן

מתמטיקה זה משחק ילדים - יצירת משחקים על ידי ילדים

גיאומטריה בגן- יוצאים אל המרחב- שידור לגנות ולילדי הגן

?מדע ומתמטיקה - היכן? כיצד? מתי? מה?

חינוך מיוחד

• עקרונות ודגשים להוראת מתמטיקה בחינוך המיוחד

השראה

יעד גני 3ב': קידום ופיתוח שפה ואוריינות בגן הילדים تعزيز وتطوير اللغة والتّور في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- אוהב ספרים ונהנה מהאזנה לסיפורים
- בעל שפה עשירה וכישורי שיח מפותחים
- מבין ומפיק ייצוגים אורייניים מגוונים

משימות מומלצות

- לפעול על פי תוכנית הלימודים "תשתית לקראת קריאת וכתובה"/"البنية الأساسية للقراءة" בשפה העברית או הערבית לאורך השנה
- לקיים שיח והיכרות עם יוצרים כדי לעודד את אהבת הספר
- לפעול על פי התוכנית "מילת היום בגן" וללמד לפחות פתגם אחד בחודש
- לשלב אביזרים המכילים אותיות במרכזי המשחק הסוציו-דרמטי (עיתונים, מרשמים, שלטים וכדומה, (כולל מדיה דיגיטלית
- לזמן פעילויות כתיבה פונקציונלית: להכין ברכות, הזמנות, מתכונים, רשימות וכדומה ולקשר בין אותיות לצליליהן ולמוסכמות הכתב
- להעשיר את מוקד הספרייה בסוגות (ז'אנר (שונות ומגוונות
- "להעצים את השימוש בספריית "פיגי'מה" לדוברי עברית ובספריית "אל-פאנוס לדוברי ערבית
- לצייין את יום הלשון העברית או הערבית ולקיים פעילויות בנושא שפה - לאורך השנה

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לבסס תהליכי הוראה והערכה בתחום הכשירות השפתית-תקשורתית על פי הגישה האקולוגית, תוך שיתוף בין הגנת וקלינאית התקשורת
- "להעצים את השימוש בספריית "פיגי'מה" לדוברי עברית ובספריית "אל-פאנוס לדוברי ערבית בגני ילדים של החינוך המיוחד
- להשתמש בתרחיש כמסגרת התערבות מתוכננת או מזדמנת

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לפתח שפה בהלימה לשפת הקודש כפי שנלמד בסיפורי התורה
- לפעול על פי תוכנית הוראת השפה בספר ללימוד הדמות השנתית הנלמדת בחמ"ד

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- ילדים נחשפים לפחות לשלושה ספרים בחודש בקריאה חוזרת בקבוצות קטנות
- ילדים משאילים ספרים מספריית הגן
- ילדים מפענחים טקסטים אורייניים מגוונים
- ילדים מפיקים בעצמם ייצוגים אורייניים במגוון סוגות
- ילדים משוחחים בשפה עשירה בסיטואציות מגוונות עם קבוצת השווים ועם מבוגרים

חומרים וכלים

- אתר האגף לחינוך קדם יסודי - תחום שפה ואוריינות
- תיק תוכניות לימודים - תשתית לקראת קריאה וכתובה
- תחום שפה ואוריינות באתר גן-נט &בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגננות בישראל
- "תוכנית הלימודים"תשתית לקראת קריאה וכתובה
- البنية الأساسية للقراءة والكتابة في اللغة العربية كلغة أم :منهج تعليمي لرياض الأطفال الرسمية
- בואו נדבר על זה - עֲשִׂיָה חֲנוּכִית בְּשִׁפְהָ הָעִבְרִית בְּגֵן הַיְלָדִים
- "חוברת"יום הלשון העברית בגן הילדים

תוכניות לעידוד קריאה ואהבת הספר
מילת היום בגן

מצעד הספרים על שם מרים רות

مسيرة الكتاب ومكتبة الفانوس

ספריית פיג'מה

סרטים מתוך אתר גננט-בוסתנט
מיומנויות אלפביתיות וראשית קריאה וכתובה

פעילות במרכז הדואר

קריאה והפקה של טקסט מדעי

ריבוי אוריינויות ברחוב בן יהודה

ב. כשירות לשונית

תמונות מחפשות סיפור

מכינים פנים לכריכים

'הרצאה בנושא התפתחות השפה, חלק א', חלק ב

ג. מכוונות לספר

הרצאה בנושא קריאה חוזרת כדרך חיים

חינוך מיוחד

מסמך עקרונות לתכנון פדגוגי לתלמידים עם צרכים מיוחדים

עקרונות ודגשים להוראת שפת אם / חינוך לשוני בחינוך המיוחד

מודל עבודה שיתופי למורות שפה ולקלינאיות תקשורת

חמ"ד

בואו לגני- לימוד הפיוט

השראה

- חוכמת המשחק : למידה באמצעות משחקי קופסה .גן ניסויי אלאמל, כאבול
- גשר וקשר לתרבות עממית : שימור הפולקלור והקשר הבין-דורי באמצעות שילוב סיפורים עממיים בפעילות הלימודית .גן ניסויי אלשמוע, דיר חנא

יעד גני 3ג': קידום חינוך לאומנויות בגן הילדים تعزيز التربية للفنون في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- משתמש ומפגין ידע בהשכלתו ובהרחבת אופקיו בתחום האומנותי הנלמד בגן.
- הילד מפתח את כישוריו בתחום התרבות החזותית.
- הילד מפתח רגישות אסתטית וטעם אישי.

משימות מומלצות

- לשלב באופן אינטגרטיבי את האומנות כאורח חיים בגן הילדים.
- להנגיש מגוון חומרים להבעה וליצירה במוקדים קבועים ומשתנים בגן.
- להקים ולהפעיל סדנה פתוחה להבעה וליצירה בחומרים, בדגש סביבתי ויצירתי.
- להקים ולהפעיל גלריה להצגת יצירות אומנות (מתחלפות לשם התבוננות, דיאלוג והשראה).
- לקיים ביקור חווייתי במוסדות תרבות, כגון מוזיאון, גלריה ותערוכת חוצות.
- להשתתף בתוכניות ארציות של החינוך הקדם-יסודי, כגון "המוזה באה לגן", "גני ילדים שוחרי מוזיאון", "מבקרים".
- "בכנסת ישראל", "מתחברים לכנסת".

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- ללמד תכנים אומנותיים תוך הבחנה בין הוראת אמנות לבין טיפול באמנות.
- לאתר ממשקים מקדמים בין הוראת אומנויות לבין טיפול באמנות.
- להעצים כישורים אומנותיים ולזמן ביטוי עצמי והצגת תוצרים אישיים.
- לזמן פעילויות למידה בכל תחומי הדעת המשלבות שימוש בחמשת החושים ככלי לקידום ההבנה והלמידה.

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לבסס לימוד זהות ציונית דתית בראי האומנות תוך שימת דגש לימודי ערכי להוראת הדמות השנתית- נושא שנתי.

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- קיים שימוש באומנויות ובשפת האומנות כחלק משגרת היום בגן.
- האמנות משולבת באופן אינטגרטיבי באורח החיים בגן לאורך היום והשנה.
- הילדים בוחרים מוקד יצירה באופן עצמאי ויוצרים תוך חדות יצירה.
- הילדים פועלים בתוך ונעים בין המוקדים, תוך בחירת חומרים ואמצעים שונים.
- הילדים בוחרים לפעול בסדנה מרצונם החופשי, תוך בחירת המצע, החומרים ואמצעים מחברים.
- תוך כדי התהליך, הילדים מבטאים את עצמם ביטוי אישי, רגשי וייחודי.
- ובקבוצה במרחב הגלריה ומחוצה לה בהשראת ההתבוננות ביצירות האמנות.
- קיומה של תוכנית עבודה, הכוללת הכנה מטרימה, ביקור והמשך פעילות בגן.
- נערך יותר מביקור אחד במוזיאון.
- עדייות הילדים וההורים על ביקורים יזומים שלהם במוסדות תרבות.

חומרים וכלים

אתר האגף לחינוך קדם יסודי - תחום אומנות חזותית

תיק תוכניות לימודים - אומנות חזותית

תחום אומנות והבעה בחומרים באתר גנ-נט & בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגננות בישראל

תוכניות ארציות של האגף לחינוך הקדם יסודי
המוזה באה לגן"- הדרכה תוך גנית"

גני ילדים שוחרי מוזיאון"- הדרכה חוץ גנית בתוך מוזיאונים"

ילדי הגן מבקרים בכנסת ישראל"- הדרכה בכנסת ישראל "

מתחברים לכנסת ישראל"- הדרכה תוך גנית"

אתר האגף לחינוך קדם- יסודי – תחום האומנות

<http://ganenet.cet.ac.il/ItemList.aspx?SubjectID=756dd4a6-d519-4aaf-add2-796f4f9daea2#none>) 1-2 אמונות דפים

סרטים באתר גננט-בוסתנט

- חינוך לאומנות בגיל הרך
- דיאלוג מול יצירת אומנות בקבוצה קטנה בגלריה הפעילה והמפעילה בגן

חינוך מיוחד

- הוראת אומנויות לתלמידים עם צרכים מיוחדים

חמ"ד
השבת בראי האומנות

השראה

יעד גני 3ד': קידום השימוש וההכרות עם מדיה דיגיטלית בגן הילדים

تعزيز استخدام الوسائط المتعددة الرقمية والانكشاف عليها في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- נחשף ומכיר שימוש במדיה דיגיטלית
- משתמש במרחבי הלמידה הוירטואליים
- משכלל מיומנויות דיגיטליות לאורך השנה

משימות מומלצות

- להשתמש במדיה דיגיטלית כדי לקרב את הרחוק – מראות, אנשים, תובנות
- לזמן לילדים שימוש במדיה הדיגיטלית להבעה ויצירה - ציור, צילום והקלטה
- להנגיש מידע דיגיטלי (תצלומים, סרטים, הקלטות) (מקורי של קהילת הגן לחוויה חוזרת, לשכלול רעיונות
- לאפשר לילד בחירה ושילוב כלי מדיה דיגיטלית בחקר, במשחק וביצירה
- ללמד שימוש מושכל בטוח ומכבד

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- להקנות לילד מיומנויות של שימוש עצמאי ומושכל בכלים דיגיטליים, באמצעי טכנולוגיה מסייעת ובעזרי תקשורת תומכת וחלופית

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- להקנות לילד, בשיתוף ההורים, מיומנויות של צריכה נכונה המותאמות למשנת החמד ואורח חיו

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

הגננת משתמשת במדיה דיגיטלית לפיתוח, לניתוח ולעידוד שיח בין הילדים במסגרות (למידה שונות) (עבודה פרטנית, קבוצה ומליאה)

ארגון תיקיות תצלומים וסרטונים מעולם הילדים בגן ובבית. תיעוד דיגיטלי של תהליכי הלמידה בגן לחזרתיות של הילדים על-פי בחירה

ילדים משתמשים בכלים דיגיטליים פתוחים, המכוונים לעשייה דרך צלמיות. שימוש בתהליכים ובהמשגה של פעולות - שמירה, שליפה, שכפול, שתוף

חינוך מיוחד: הילדים משתמשים באמצעי טכנולוגיה מסייעת ובעזרי תקשורת תומכת וחלופית לצורך התמודדות עם משימות ותפקוד במצבים שונים

חומרים וכלים

חומרים וכלים

מדיה דיגיטלית בגן הילדים - האגף לחינוך קדם-יסודי[1]

דוגמאות של גננות לשילוב משכל ל מדיה דיגיטלית בגן - האגף לחינוך קדם - יסודי
תחום מדיה דיגיטלית באתר גן-נט &בוסט-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגננות בישראל
קידום אינטראקציות באמצעות מדיה דיגיטלית בגן - הרצאה במסגרת אקדמיה ברשת

חינוך מיוחד

- נגישות במערכת החינוך

השראה

- תמונה שווה אלף מילים: מצלמה איכותית ביד כל ילד ושילוב שפת הצילום והפרשנות בתחומי העשייה בגן. גן ניסויי שושנים א, 'קצרין

יעד גני 3ה': קידום חינוך מדעי-טכנולוגי בגן הילדים تعزيز التربية العلمية- التكنولوجية في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- מכיר תופעות יומיומיות שונות ומרחיב את ידיעותיו תוך פיתוח מיומנויות לפתרון בעיות.
- מתעניין בתופעות בחיי היומיום ופועל מתוך סקרנות ורצון ללמוד.
- שותף פעיל ויוזם בתכנון ובנייה של מרחבים בגן.

משימות מומלצות

- לארגן סביבות למידה מגוונות הכוללות: ספרים, כלים להתבוננות ממוקדת ואמצעי תיעוד לקידום תהליכי חקר בגן באמצעות צילומים וסרטונים.
- לעודד שיח פתוח ותומך חקר: בעת פעילות בגינה, במהלך טיולים, בזמן עיסוק במלאכות יד.
- להקים ולהפעיל סדנה פתוחה לבנייה בתלת-ממד בחומרים, בדגש סביבתי ויצירתי.
- לאתר מצבי שגרה לפתרון בעיות באמצעות חשיבה טכנולוגית ושימוש בחומרים.

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לזמן מפגש והתנסות עם חומרים ותהליכים בחיבור לעולמו של הילד, באופן המקדם הכרות עם מצבי חיים שונים ותפקוד עצמאי.

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לטפח זהות ציונית דתית המבוססת על נפלאות הבריאה והיכרות עם הסביבה.

אבני דרך מומלצות

?איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- ילדים ניגשים בצורה עצמאית למרחבים, כגון גינה, שולחן מים וחול, עוקבים אחרי שינויים ותופעות ומעלים שאלות שמעניינות אותם.
- ילדים מציעים דרכים לפתרון בעיות פשוטות, כגון תיקון צעצועים, תליית מעילים או תחפושות, משתמשים בחומרים כדי לבנות את הפתרונות ובודקים את יעילותם.
- מדי רבעון, לפחות שני מרחבים בגן נבנים עם וביוזמת הילדים.

ילדים משוחחים עם ילדים על שאלותיהם ומעלים מגוון השערות ודרכים לבדוק את ההשערות.

חומרים וכלים

חומרים וכלים

- אתר האגף לחינוך קדם-יסודי – תחום מדע וטכנולוגיה
  - תיק תוכניות לימודים - תחום מדע וטכנולוגיה
  - תחום מדע וטכנולוגיה באתר גן-נט & בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגנות בישראל
  - תוכנית המדעים והטכנולוגיה בגן הילדים [2]
  - טכנולוגיה והנדסה בחיי היומיום בגן הילדים
  - אלדרוקי פינוס, דיאנה טכנולוגיה בגן הילדים: ילדים בוחרים, מפתחים ובונים מרחבי פעילות בגן, עלון דע-גן, 7
  - תוכנית מילת היום חוקרים בגן
  - הרצאה במסגרת אקדמיה ברשת מילת היום חוקרים בגן
- סרטים באתר גנט-בוסתנט
- עידוד שיח בגן - דיון בתיאוריות של ילדים

השראה

יעד גני 3' : קידום חינוך סביבתי בגן הילדים تعزيز التربية البيئية في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- פיתוח סקרנות ולמידה בסביבה לימודית דינמית, מאתגרת אינטלקטואלית ושונה
- חיזוק תחושת השייכות למקום והזיקה לארץ ולאדמה
- חיזוק ערכי בתחום הקהילה

משימות מומלצות

- להשתמש בחומרים ובתוכניות בנושא חינוך סביבתי
- "לקדם תהליכים בגן ובקהילה להובלת "גן ירוק"
- לקדם תוכניות לחינוך סביבתי בזיקה ליישוב ולסביבתו
- לעסוק בנושא מגוון ביולוגי וטבע עירוני
- לשלב בסדר היום תוכניות לטיפול תחושת האחריות של הילדים לסביבתם
- לבטיחותם ולבריאותם האישית

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- אין משימות ייחודיות לחינוך המיוחד ביעד זה

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

- ילדים משחקים בחומרים טבעיים ובמרחבים טבעיים באופן יצירתי ומאתגר
- ילדי הגן מטפחים ומגדלים צמחים בחצר ובתוך הגן מתוך התרבות והמורשת המקומית
- ילדי הגן חווים בקבוצה קטנה לפחות שני תהליכים מעגליים של יצירת תוצרים מהגינה
- כל ילד שותף לפחות פעם בשנה ביצירת מרחב משחק ופעילות מעניין
- ילדים משחקים באופן חופשי משחק סוציו-דרמטי במרחב הפעיל
- כל ילד מטייל לפחות פעם בשבוע בקבוצה קטנה בחצר ופעם בחודש מחוץ לגן

הילדים מכירים את הסביבה הקהילתית, קיימת תחושת שייכות וגאווה בטיפוח אתר ובתרומה לקהילה.

חומרים וכלים

חומרים וכלים

- אתר האגף לחינוך קדם יסודי - תחום חינוך סביבתי
- תחום חינוך סביבתי באתר גן-נט & בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגננות בישראל
- קיימות הכול קשור[3]
- להכניס את הטבע לגן
- המשחק בחצר
- ילדים מעצבים סביבות משחק ולמידה
- טבע בגן-גן בטבע
- הרפתקה בחצר הגן
- "תרבות צריכה בגן" עשה בעצמך - במו ידינו

חינוך מיוחד

תכניות הכנה לחיים לתלמידי החינוך המיוחד

השראה

- גן יער: להחזיר לילדים יכולות של דמיון, יצירתיות ועצמאות תוך שימוש בקיים כזירת משחק, בטבע. גן ניסויי קשת, מצפה רמון
- מאין מגיעים הדברים? קיום עצמי תוך התנסות במשק במלאכות יד ומחזור. גן ניסויי חלונות אל הגליל, כפר ורדים
- חקר העבר למען העתיד: תהליך למידה על הרצף עבר-הווה-עתיד באמצעות התנסות בארכיאולוגיה. גן ניסויי ניצן, ניר דוד

יעד גני '23: מוזיקה בגן הילדים تعزيز الموسيقى في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- יכיר ויתנסה ברפרטואר מוזיקלי איכותי ומגוון
- יפתח מיומנויות האזנה לסוגי מוזיקה שונים (שירה, תנועה, נגינה)
- יפתח אינטראקציות בין-אישיות בסביבה מעודדת פעילות מוזיקלית
- יפתח יצירתיות בקול ובכלי

משימות מומלצות

- לשלב באופן אינטגרטיבי את המוזיקה בשגרת הגן ובאירועים מיוחדים
- לזמן פעילות עצמאית של ילדים בסביבה מעודדת פעילות מוזיקלית
- לאפשר התנסויות שונות על ידי הילדים: התחום הקולי, כלי, תנועתי, גרפי

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- להכיר את מתווה ההתאמות של תוכנית הקדם יסודי במוזיקה לחינוך המיוחד ולקדם את הוראת המוזיקה על-פי מתווה זה

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לטפח זהות ציונית דתית מתוך עולם המוזיקה וערכי המוסיקה היהודית

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

בסדירויות הגן תשולב המוזיקה לפחות פעמיים ביום (במפגש בוקר, מליאה, מעברים (יוכד).

היענות הילדים להשתתפות בקבוצה קטנה וביחידות על פי הרפרטואר הנלמד ופיתוח על ידיהם (אלתור)

הילדים מועשרים בשיח ובשירה, מכירים שמות סופרים ומלחינים

חומרים וכלים

חומרים וכלים

אתר האגף לחינוך קדם יסודי - תחום המוזיקה

תיק תוכניות לימודים - תחום המוזיקה

תחום מוזיקה באתר גן-נט &בוסת-נט אתר לפיתוח מקצועי של הגננות בישראל

זמר לך לגיל הרך – שירים לכל עת[4]

זמר לך לגיל הרך - שירי חגים

זמר לך לגיל הרך – שירי עונות

זמר לך לגיל הרך – שירים לקטנים ולגדולים

זמר לך לגיל הרך - שירים לאירועים מיוחדים

בואו לגני – פיוטים לגנ"י

"עלון מקוון"החגיגה בגן

סרטים מאתר גננט-בוסנט

ילדים בקדמת הבמה ומאחורי הקלעים

יום הולדת בדגש מוזיקלי

מטרייה אחת ואין ספור אפשרויות

חינוך מיוחד

אומנויות בחינוך המיוחד - מתווה ליישום תכנית הלימודים במוסיקה לגיל הרך בגני

ילדים של החינוך המיוחד

השראה

- גן נושם מוזיקה: פיתוח אוריינות מוזיקלית באמצעות חשיפת הילדים למוזיקה מגוונת, פיתוח יצירה אישית והקשבה. גן ניסויי אטד, עומר

יעד גני ח' : קידום חינוך גופני בגן הילדים تعزيز التربية البدنية في رياض الأطفال

תוצאה רצויה ברמת הילד

- ישכלל את התנועות הבסיסיות: ריצה, טיפוס, איזון, גלגול, ניתור ונחיתה, זריקה ומסירה, רדיפה והתחמקות, חבטה, קליעה ובעיטה.
- יפתח מודעות לגופו וליכולותיו התנועתיות בהקשר של מרחב, זמן וכוח.
- יפתח כישורים תנועתיים, הכרתיים וחברתיים בסביבה מעודדת תנועה.
- יפתח יצירתיות בתנועה.

משימות מומלצות

- לארגן את חצר הגן באופן שיאפשר לטפח ולשכלל תנועות ויכולות תנועתיות.
- לארגן ולטפח מרחב מעודד תנועה בתוך כיתת הגן כחלק ממרכזי הגן.
- לשלב פעילות גופנית וריקוד מובנה בשגרת הגן.
- להעשיר את אוצר המשחקים התנועתיים הן בהנחיית הגננת והן ביוזמת הילדים.
- לשלב את החינוך הגופני בתכנית השנתית וליישם אותו באופן אינטגרטיבי עם תחומי דעת נוספים.
- להשתמש בלמידה ובחוויה התנועתית להמחשת נושאים מעולמם של הילדים.

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- להנגיש את מרחבי הגן והחצר לצרכים הייחודיים של ילדי הגן.
- לשתף ולאתגר את ילדי הגן במשימות הקשורות להתמודדות עם קשיים מוטוריים.

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה.

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד?

ילדים פעילים תנועתית בשעת החצר: מטפסים, נתלים, רצים, מנתרים, רודפים ומתחמקים, זורקים ותופסים, מתאזנים ועוד.

ילדים פועלים ויוזמים תנועה במרכז תנועה בזמן הפעילות במרכזים השונים
הילדים עסוקים בפעילות תנועתית מונחית וספונטנית בסביבות השונות של הגן
ילדים משחקים מידי יום משחק תנועתי בהנחיית גננת וביוזמה עצמית
-ילדים לומדים תכנים ומושגים מעולמות תוכן שונים תוך כדי התנסות בחוויה חושית
תנועתית
חינוך מיוחד: כלל הילדים, לרבות ילדים עם קשיים מוטוריים וחושיים, מתנהלים בחצר
ובגן תוך שהם מסתייעים בסביבה החינוכית המותאמת

חומרים וכלים

האתר לחינוך קדם יסודי - תחום החינוך גופני
תיק תוכניות לימוד - תחום חינוך גופני
תוכנית הלימודים בחינוך גופני- עברית, ערבית
التربية البدنية في سنّ الطفولة المبكرة
بستا-نت: תחום חינוך גופני & net-מידע באתר גנ
לא נפסיק לשחק - חוברת משחקים לגן הילדים

חינוך מיוחד
נגישות במערכת החינוך

השראה

יעד גני 4: פיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות

تطوير المهارات العاطفية، الوجدانية والاجتماعية

תוצאה רצויה ברמת הילד

- חיזוק תפיסת העצמי, המסוגלות ותחושת הערך העצמי של הילדים.
- ויסות וניהול רגשות - יכולת להתמודד ולהתנהל במצבים המצריכים איזון וויסות רגשי
- מוקד בין-אישי - חיזוק יכולות ומיומנויות המקדמות קשר בין-אישי, אכפתיות ואחריות חברתית
- קיום שיתופי פעולה עם קבוצת השווים
- קיום יחסי גומלין בטוחים ומכבדים עם הסביבה

משימות מומלצות

- לקיים שיח רגשי בגן הילדים תוך תיווך והתייחסות לרגשות
- ללמד מגוון אסטרטגיות של פתרון קונפליקטים בדרך של הקשבה וסובלנות כלפי האחר
- לעודד שיתופי פעולה וחלוקת תפקידים בין ילדים
- לעודד יוזמות משותפות ועזרה הדדית בין ילדים
- ליצור סביבות חינוכיות המעודדות יחסי גומלין ומשחק משותף

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- למסד שיח והיוועצות של הגנת עם בעלי תפקידים בגן כגון מטפלים ממקצועות הבריאות, יועץ ופסיכולוג לקידום הלמידה הרגשית-חברתית של הילד
- לטפח מיומנויות של ייצוג עצמי לקידום השתתפות הילדים בתהליכים חברתיים, לימודיים ואחרים
- לטפח בקרב הילדים מודעות לרגשותיהם ורגשות האחר, תוך קידום היכולת להמשה ולהבעה של רגשות
- לפתח כישורים, מיומנויות ומושגים להתנהלות מותאמת במצבי חיים שונים, תוך התנסות פעילה

- לשלב יעדים בתחום הרגשי-חברתי בתוכנית האישית והגנית במגוון הזדמנויות ובשגרות הלמידה, תוך היוועצות בצוות רב-מקצועי

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד

הילדים מכירים שפה רגשית ומשתמשים בה

הילדים מזהים ומביעים רגש ואמפטיה כלפי חבריהם

הילדים מבינים מצבים חברתיים על פי גילם ומסוגלים לחלוק ולשחק ביניהם

אופני התקשורת בין הילדים חיוביים, תוך קבלת שונות בקבוצה החברתית

חומרים וכלים

- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- עלון גן 2 "קידום הקשר עם ההורים"
- לקראת חינוך מיטבי בגן הילדים היוזמה למחקר בחינוך - עברית, ערבית
- פסיפס ישראלי - הקישור מוביל למכללת אורות - למה
- בואו נחשוב על זה- מדריך לטיפוח תהליכים קוגניטיביים בגן הילדים ולקידום ילדים עם קשיים התפתחותיים
- על ילדים רגשות וחברים - טיפוח התנהגות חברתית של ילדים והתמודדות עם קשיי התנהגות

סרטים באתר גנט-בוסתנט

חלומות מתגשמים – יוזמות ילדים עם גשר לקהילה - סיפור אודות חלומות ומיזמים של הילדים בקהילה

ערכים הומוניסטיים במעגל השנה - הרצאה משודרת

יסודות בלוח השנה העברי - הרצאה משודרת

ערך או בערך, הזדמנויות להעברת מסרים ערכיים בחיי היום יום - הרצאה משודרת

קבלת שבת בדגש מוזיקלי - מפגש עם התרבות הישראלית ועם מגוון המסורות של קהילות ישראל שונות

מתנ"ה – מארז תכנון, ניהול והיערכות תשע"ט

חינוך מיוחד
תכניות הכנה לחיים לתלמידי החינוך המיוחד

מגזר ערבי
אורח חיים דמוקרטי, "מדריך לגנת - ערבית"

מושיטים יד לשלום, מדריך לגנת- ערבית

"יוזמת" "מפתפת בלדי" במסגרת "70 שנה לקום מדינת ישראל

"עלונים אלקטרוניים, "חג המולד", "ט"ו בשבט

השראה

רח' שבטי ישראל 29 ירושלים 91911, טלפון: 02-5602551, פקס: 02-5602590

מתוך אתר מתנ"ה matana.education.gov.il | אתר המשרד www.edu.gov.il

יעד גני 5: חינוך לערכים

التربية للقيم اليهودية، الديمقراطية، الصهيونية والاجتماعية، وتعزيز هوية وقيم التراث الخاصة، ضمن حيز حياة مشترك داخل المجتمع الإسرائيلي.

תוצאה רצויה ברמת הילד

- מכיר את ערכי מולדתו ומורשתו מגבש זהות עצמית, המבוססת על תרבות קהילתו
- מכיר ופועל לפי ערכים חברתיים המתקיימים בגן, נוהג בכבוד ובנימוס כלפי האחר
- משפר את יכולתו לעבוד בשיתוף פעולה ובעבודת צוות

משימות מומלצות

- לחשוף את הילדים להכרות עם התרבות המקומית ומקומות ויישובים שונים ברחבי הארץ
- לבסס תהליכים חברתיים בפעילויות סביב ספר, יצירה ומוזיקה המושתתים על סובלנות לאחר
- לזמן מרחבים לפעילויות לקידום שיתופי פעולה עם הקהילה הסובבת
- לציין את נושא 70 לישראל כחלק מתוכנית הלימודים השנתית בגן
- החינוך הדרוזי: ה-1 במרס - "יום הדרוזי", "יוקדש זמן ללמידה על העדה הדרוזית ומורשתה, ועל מטרות חוק גיוס חובה לבני העדה הדרוזית

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לקיים מפגשים של ילדים מהחינוך המיוחד ומהחינוך הרגיל תוך תרומה הדדית
- לקדם השתתפות ילדים בגני חובה בחינוך המיוחד בתכנית "חווית דמוקרטיה מיוחדת" - סיורים מותאמים בכנסת ובפעילויות "מתחברים לכנסת" בגן

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- לעודד הטמעת תכנית "יש"י - יחד שבטי ישראל" למפגשים סביב לוח השנה בין גנים ממלכתיים לגנים ממלכתיים דתיים
- לקיים תכנית לימודים לאור חזון החמ"ד, לימוד הדמות השנתית- הרב והרבנית נריה זצ"ל

אבני דרך מומלצות

?איך אדע שהיעד מתקדם

בתוכנית העבודה ולאורך השנה משולבים מפגשים בנושא תרבות מקומית, בחירת שירים, סיפורים ומשחקים בהתאם

ילדים יוזמים ומעורבים בבחירת פעילויות ברחבי הגן, משתתפים בתכנון וחוויים עצמאות

מרחב הגן פעיל ומעודד עבודה ושיח משותף, עבודה בקבוצות מעורבות ומשחקים חברתיים

בתוכנית העבודה נבחרים סיפורים קצרים ושירים המבליטים ערכי חברות בגן

ילדים פועלים למען חברים בגן

חומרים וכלים

- חומרי הוראה ולמידה 70 שנה לעצמאות ישראל
- מילת היום בגן
- עלון מקוון ירושלים
- עלונים מקוונים חגים
- חוויה ירושלמית בגן הילדים
- מושיטים יד לשלום - עברית, ערבית
- אתר ייעודי של תוכניות הטלוויזיה החינוכית בנושאי "האחר הוא אני" על פי שכבות גיל
- אתר אגף א' חינוך מיוחד – "האחר הוא אני" - הצעות להפעלות בקרב צוותים ותלמידים
- אתר אגף א' חינוך מיוחד – תוכניות בשיתוף הכנסת
- אתר הכנסת – מרכז המבקרים - פרטים אודות סיורים לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- המגזר הערבי
- "نهج حياة ديموقراطي في رياض الأطفال"
- كراسة رحلة مقدسية

- نحو تربية أفضل في رياض الأطفال
- نمذُّ يدًا للسلام
- كُتِبَت للمربية في مجال اللُّغة العربيَّة
- عيد الميلاد، نشرة إلكترونيَّة لمربيَّات الرُّوضات والبساتين
- يوم الشَّجرة، نشرة إلكترونيَّة لمربيَّات الرُّوضات والبساتين
- מורשת הדרוזים

סרטים באתר גננט-בוסתנט

- מה עושים כשכועסים - מגוון הדרכים בהן מתמודדים ילדי הגן עם קונפליקטים וכעסים.
- רגע של רוגע - בניית אקלים מיטבי ומקיימים את הפעילות כחלק מאורח חיים בריא באמת ובכאילו - ילדים מפתחים מיומנויות משחק ביחד ולחוד
- יוצאים להרפתקאות עם בובות הגן - משחק סוציודרמטי בסביבה טבעית כמרחב לפיתוח מיומנויות רגשיות חברתיות
- איזון בין מרחבי פעילות ורוגע - עיצוב סביבה חינוכית בשיתוף ילדי הגן
- מפגש אישי רגשי - רפרטואר של כלים למפגשים אישיים
- תקשורת עם הורים - סרטון אודות חשיבות התקשורת בין המערכת המשפחתית למערכת החינוכית
- קשר בית גן באמצעות המצלמה - שימוש בתהליכי צילום לחיזוק הקשר בין גן לבית
- גן אורן, גננת מארחת - ילדים כאחראים על הבטיחות, כמשכיני שלום ומנחי פעילות גופנית

חינוך מיוחד

- תכניות בשיתוף הכנסת
- פרטים אודות סיורים בכנסת לתלמידים עם צרכים מיוחדים

השראה

יעד גני 6: טיפוח אקלים מיטבי

تطوير مناخ مثالي

תוצאה רצויה ברמת הילד

- שיפור יכולות הילדים ליצור קשרים בין-אישיים, להכיל שונות, לעבוד בקבוצה ולנהוג בכבוד ובנימוס כלפי האחר.
- פיתוח זהות אישית ותחושת מסוגלות עצמית, יכולת לויסות התנהגותי ורגשי.
- קיום דיאלוג רגשי וערכי פתוח ובונה בין אנשי הצוות, בין הצוות וההורים ובין הצוות והילדים
- קידום שותפות חינוכית שיטתית ארוחת טווח אם ההורים

משימות מומלצות

- לזמן מרחבים להתנסויות חברתיות ומשחק בשיתוף פעולה.
- לשלב בסדר היום של הגן פעילויות לויסות עצמי ולרכישת כישורי חיים
- לבסס גישה אמפטית לאחר ולהכלת שונות
- לפעול לשיפור האקלים הגני בהיבטים של קשרי צוות חינוכי-ילדים-הורים, תחושת שייכות ותחושת מוגנות - תוך קיום תכניות תומכות
- לאפשר ביטוי רגשי במגוון דרכים
- למסד שגרות ומנגנונים המאפשרים ליווי לצוות בתחומי אקלים ומניעת אלימות במרחבים השונים הפיזי והוירטואלי. לדוגמא קבעית זמן ומקום למפגשי צוות קבועים ללמידה, תמיכה וליווי במקרים של תלמידים עם קשיי התנהגות
- למסד שגרות ומנגנונים לליווי ותמיכה בצוות בקידום קשר מיטבי ובהתמודדות במצבים מורכבים עם הורים
- למפות צרכים ומענים בהקשר לאקלים הגני תוך שימת דגש על קידום תחושת המוגנות של הילדים

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- להקנות מיומנויות וערכים בתחומים כגון: שליטה עצמית, ויסות רגשי, תקשורת מקדמת וחשיבה חיובית בקרב כלל הילדים

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד

- קיומן של תצפיות מתמשכות על תפקוד הילדים בגן לשם בניית תוכנית עבודה ראשונית ושיח עם הורים.
- בגן שורר אקלים נעים וחיובי, ילדים משחקים ופועלים בסביבת גן בטוחה רגשית. ילדים מתקדמים ומתפתחים לאורך השנה בתחום חברתי.
- סביבות הלמידה מאפשרות אינטראקציות חברתיות בגן ויצירת חברויות ושיתופי פעולה.
- קיימת לגיטימציה לביטויים רגשיים מכל סוג ובאמצעים מילוליים ולא מילוליים. ילדים מביעים רגשותיהם בנוחות.

חומרים וכלים

- חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי
- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- סרטים באתר גננט-בוסתנט
- ההתפתחות החושית תנועתית בגן לקידום מידה של ילדים עם צרכים שונים
- המקרה של ילדים עולים ובני עולים שעברית עבורם היא שפה שנייה - הרצאה משודרת
- ילדים בעלי צרכים ייחודיים ואיתור מוקדם - הרצאה משודרת
- חינוך מיוחד
- חוזר מנכ"ל בנושא אקלים חינוכי מיטבי - כולל פרק ה'המתייחס לחינוך המיוחד

השראה

יעד גני 7: קיום קשר מעמיק עם כל ילד, איתור הצרכים והענקת מענה מקצועי ודיפרנציאלי לילדים

توطيد علاقة وثيقة مع كل تلميذ، كشف وتحديد الاحتياجات، وتقديم استجابة مهنية وتفاضلية للتلاميذ

תוצאה רצויה ברמת הילד

- מממש את כישוריו ואת יכולותיו הרגשיות, החברתיות והלימודיות בצורה מיטבית
- בעל תחושת שייכות לקבוצה, חש מוגן ובטוח בסביבת הגן
- מקבל מענה לצרכיו ומתקדם בהתאם ליכולותיו
- מפתח יחסי גומלין עם קבוצת השווים ועם צוות הגן

משימות מומלצות

- להכיר באופן מעמיק כל אחד מהילדים
- לתכנן מענים דיפרנציאליים מבוססי תצפיות לצורכי הילדים בתחומי ההתפתחות השונים ובתפקודי הלומד
- לקיים קשר רציף עם הורי הילדים, תוך מיפוי צורכי הילדים, יידוע ההורים, מעקב ובקרה על התקדמות הילדים
- להפנות ילדים הזקוקים לאבחון מעמיק באמצעות הוריהם לגורמים מקצועיים בתחומי ההתפתחות

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לפעול תוך התייחסות מכבדת לגילם הכרונולוגי של הילדים בתהליכי הלמידה בפעילויות שונות ובתקשורת שוטפת. להתאים תכנים, כלי הערכה, חומרים ועזרים לרמת התפקוד של הילדים
- לאפשר לילד מיצוי מרבי של כישוריו ויכולותיו, תוך יישום עקרונות מתאימים להוראת הילדים, לארגון התכנים, הצוות והזמן
- לבנות תוכנית אישית לכל ילד הזכאי לשירותי חינוך מיוחד
- להנגיש תהליכים לימודיים, חברתיים ואחרים באמצעי טכנולוגיה מסייעת, תוך הפעלת שיקול דעת באשר לנחיצות האמצעי המסייע ותוך התאמתו לצורכי התלמיד

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

איך אדע שמתקדמים אל היעד

היכרות מעמיקה עם ילדי הגן ובניית תוכנית עבודה מותאמת לממצאים

מתוכננות פעילויות המבוססות על ההעדפות וכמענה לקשיים. מתקיימת בגן עבודה דיפרנציאלית (עבודה בקבוצה קטנה, עבודה אישית וכדומה) (על פי צורכי הילדים

מתקיימות ישיבות חשיבה לגבי המשך התקדמותם של הילדים עם כלל הגורמים המקצועיים

קיים קשר עם ההורים ותכנון מפגשי הורי הילדים בגן לשיחה אישית, הצגת תחומי החוזק והחולשה של הילדים, חשיבה משותפת על קידום הילדים

ביעד זה במיוחד מומלץ להסתייע בחוברת ההדרכה לעריכת תצפיות בגנים ("מבטים")

חומרים וכלים

- תיק תוכניות לימודים - עברית, ערבית
- עשייה חינוכית בגן הילדים - קווים מנחים לצוות החינוכי - עברית, ערבית
- מבטים - עברית, ערבית
- תוכנית מעגן

חינוך מיוחד

- חוזר מנכ"ל ס"ח/3ד (-) תכנית חינוכית יחידנית (תח"י)
- חוזר מנכ"ל נ"ח/7 - תכנית לימודים אישית (תל"א)
- תכנון לימודים לתלמידים עם צרכים מיוחדים
- נגישות במערכת החינוך
- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

המגזר הערבי

- תוכנית מעגין | برنامج معجان، منظومة داعمة للحضانات، والرَّوضَات، والبساتين
- منهج إطار للأطفال المستععبين في الطفولة المُبكرة في رياض الأطفال الحكوميَّة، العاديَّة المدمجة والخاصَّة

• مكتبة الفانوس

השראה

יעד גני 8: העמקת התהליך הפדגוגי באשכולות הגנים تعزيز السيرة البداغوية في عناقد رياض الأطفال

יעד זה מתייחס לגננות מובילות

תוצאה רצויה ברמת גננות האשכול

- שייכות מקצועית לאשכול, רואה בו מקום הנותן מענה הוליסטי ומשמעותי עבורה.
  - הצמחה מקצועית וקבלת כלים המשלבים ידע ויישום פרקטי בגן הילדים.
  - יצירת שיתופי פעולה מקצועיים, תוך דיאלוג רגשי וערכי פתוח באשכול.

משימות מומלצות

- להעמיק ולמצב את הקהילה האשכולית הלומדת בהתבסס על עקרונות של בניית קהילה והובלתה.
- לתכנן את הפיתוח המקצועי של האשכול בשיתוף הפיקוח ומרכז הפסג"ה.
- לקיים מפגשים קבועים, הנותנים מענה להתפתחות הקהילה וכל גננת באשכול.
- לאפשר מרחב פתוח ובטוח ללמידה מתוך הפרקטיקה ובתוכה, תוך יצירת אקלים מיטבי, המזמן ומקדם פרקטיקות ויישום בשטח.
- לזהות הזדמנויות וליצור שותפויות בקהילה.

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- לעודד מנהלות של אשכולות גנים בחינוך המיוחד לקחת חלק בפיתוח מקצועי ייעודי מטעם אגף חינוך מיוחד.
- לעודד יצירת קשרים בין גני חינוך מיוחד וגני חינוך רגיל הנמצאים באותו אשכול גנים.

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- "לקיים תוכנית "מעגלי חמ"ד קהילה לומדת"

אבני דרך מומלצות

?איך אדע שמתקדמים אל היעד?

מתקיים מפגש משותף עם מפקחות ומנהל מרכז הפסג"ה לחשיבה על הפיתוח המקצועי לפני תחילת השנה

קיום מפגש להכרות ולאחריו בניית תוכנית עבודה שנתית המותאמת לצורכי למידת הקבוצה

בתוך מפגש האשכול מתקיימים שלושת הרכיבים האלה:

1. ידע
2. פרקטיקות ויישום הידע
3. שיח עמיתות

לאורך השנה מתקיימות שותפויות בין גננות האשכול, לדוגמה: פרויקטים משותפים ביקורים בגנים, תכנון פעילויות משותפות

חומרים וכלים

- קהילות מורים לומדות - היזמה למחקר יישומי בחינוך [5]
- עבודה מבוססת פרוטוקולים - מכון אבני ראשה

מגזר ערבי

פיתוח מנהיגות, גננות מובילות במסגרת רפורמת הסייעת השנייה *تطوير مربيّات رياضيات في "إطار" إصلاح المساعدة الثانية*

- רפורמת הסייעת השנייה - הזדמנות להתחדשות

השראה

יעד גני 9: בניית מודלים לפיתוח מקצועי מחוזי بناء نماذج للتطوير المهني على صعيد اللواء

תוצאה מערכתית רצויה

יעד זה מיועד למתכללות הפיתוח המקצועי

- דיוק הפיתוח המקצועי בהלימה לצרכי המחוז
- יצירת מודלים לפיתוח מקצועי בהתאם לאפיוני קהל היעד (גננות, מובילות, מדריכות)
- הובלת פיתוח מקצועי ממוקד ומבוסס נתונים

משימות מומלצות

- להגדיר יעדים מחוזיים לפיתוח המקצועי של צוותי החינוך
- לבצע איתור צרכים של מובילות, מדריכות וגננות, ובהתאם לתכנן את הפיתוח המקצועי
- להגדיר פרקי זמן בהם נבחן תהליך הפיתוח המקצועי באמצעות מנגנונים שונים (תצפיות, משובים וכדומה)

משימות מומלצות לחינוך המיוחד

- אין משימות ייחודיות לחינוך המיוחד ביעד זה

משימות מומלצות לחינוך הממלכתי-דתי

- אין משימות ייחודיות לחינוך הממלכתי-דתי ביעד זה

אבני דרך מומלצות

אין משימות ייחודיות לחינוך החרדי ביעד זה

איך אדע שמתקדמים אל היעד

מתקיימים מפגשים לפחות חמש פעמים בשנה לצורך:

1. איסוף נתונים
2. תכנון העבודה
3. הגדרת משימות
4. מעקב ובקרה

5. למידה ארגונית

בחינת כלל התהליכים החינוכיים המתקיימים במרכזי הפסג"ה, ומתן מענה פדגוגי לצרכי הגננות במרכז.

- בתחילת השנה - למיפוי ואיתור צרכים נקודתיים, לטיפול בקורסי גננות
  - מפגש חודשי - מפגש לעדכון שוטף, תכנון משותף של מנגנוני עבודה משותפים תכנון ימי שיא וכנסים, מעקב ובקרה אחרי קורסים קיימים
  - מפגש רבעוני - שיתוף ידע, חשיבה מושכלת על קידום פיתוח מקצועי ממוקד ומדויק בהלימה לצרכי המחוז והפיקוח
  - מפגש שנתי - לתכנון השנה הבאה, להסקת מסקנות ולהמשך בניית מנגנונים המדייקים את הפיתוח המקצועי עבור הגננות
- קיימת הלימה בין הפיתוח המקצועי המתקיים במחוזות לבין יעדי המחוז והאגף

חומרים וכלים

חומרים וכלים

השראה

משאבים

תוכנית חובה: בשבילי הזיכרון

"בשבילי הזכרון" תכנית חינוכית בנושא השואה

קווים חינוכיים לעיסוק בנושא השואה בגן הילדים

רצינול ומטרות:

מערכת החינוך שוקדת לחנך ילדים החל מן הגיל הצעיר על מורשתו של העם, ההיסטוריה שלו ותרבותו, ובתוכה החגים והמועדים וימי הזיכרון, כחלק בלתי נפרד מההווה החינוכית.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה נקבע על ידי הכנסת כחוק החל משנת תשי"ט (1959).

ביום זה מושמעת צפירת דומיה בת שתי דקות, מתקיימות אזכרות בטקסים ממלכתיים וכלי התקשורת משדרים בנושא.

ילדי הגנים, כמו כל אזרחי המדינה, נחשפים לצפירה ולאווירה המיוחדת ליום זה. בעידן של אמצעי תקשורת הנגישים לכול הילדים נחשפים לאירועים בדרגות שונות של חשיפה, וקולטים קטעי מידע ללא יכולת קוגניטיבית לתת להם פשר ומשמעות.

תפקידים המרכזי של המבוגרים ואנשי החינוך ביום זה הוא לעזור לילדים בארגון המידע שקלטו, במתן פשר לאווירה השוררת ובוויסות הרגשי.

תפקיד גן הילדים כמסגרת החינוכית שאליה הילדים משתייכים הוא לשמר להם את תחושת הביטחון והמוגנות מחד גיסא, ולאפשר להם להיחשף באופן מבוקר לתכנים העולים בתקשורת ובקרב הציבור ביום הזיכרון לשואה ולגבורה מאידך גיסא.

יש לשים לב לגילאי הילדים: להמעיט ככל שניתן בחשיפת הילדים בני השלוש לנושא, שכן התפתחותם הקוגניטיבית והרגשית אינה בשלה לכך. חשוב להיות מודעים לכך שגם טווח התפתחותם של גילאי ארבע וחמש רחב, והם שונים זה מזה ביכולתם להיחשף לנושא כה טעון רגשית מבלי להיפגע. ועל כן, חשוב מאוד שהגננת תתייחס להיכרות המוקדמת והמעמיקה שיש לה עם כל אחד מן הילדים ועם אפיוני הקבוצה.

באחריות הגננת לנקוט חשיבה זהירה, רגישות מרבית וגמישות בתכנון המהלכים החינוכיים לקראת יום הזיכרון ובמהלכו.

להלן יובאו העקרונות המרכזיים בחשיפת הנושא בגני הילדים, בדגש על גילאי גן חובה.

עקרונות בחשיפת נושא השואה בגני הילדים:

העיסוק בנושא יהיה ביום הזיכרון עצמו ובעיתוי הסמוך לו (יום לפני, ובמידת הצורך יום אחר), מה שיאפשר לילדים לחוות אותו כיום שיש לו פשר ומשמעות.

הגננת תבחר דרך מותאמת להצגת הנושא לילדי הגן בהתייחס לכמה ממדים:

(א) שלבי ההתפתחות השונים של הילדים.

(ב) הידע שאתו ילדים שונים מגיעים לגן.

(ג) היכרותה המעמיקה עם הילדים, אישיותם ורגישויותיהם.

הגננת תתווך לילדים את הנושא באופן שיעניק להם תחושת מוגנות.

הגננת תשתף את הורי הילדים באשר לדרך ולאמצעים החינוכיים שהיא נוקטת בהם בהכנת הילדים לקראת יום הזיכרון לשואה ולגבורה ובמהלכו (מכתב להורים).

יש להימנע משימוש באמצעים המתבססים על המחשות פיזיות, כגון סימולציות והצגות, שחושפות את הילדים לחוויות של הזדהות, וכן מהצגת תמונות בעלות תכנים מאיימים.

תהליכי תיווך חינוכי: הצפירה ביום הזיכרון והטקס

1. הכנה לצפירה: מתן הסבר לצפירה כסמל ממלכתי לזיכרון קולקטיבי, הכלת הילדים ומגוון רגשותיהם ותגובותיהם. חשוב להציג בפני הילדים כמה מאפיינים מיוחדים ליום זה: סגירת מקומות הביילוי בקניונים, ברדיו השמעת שירים שקטים ועבריים. ביום זה נשמעת צפירה ובעת השמעתה עומדים דום.
  2. בעת הצפירה: הגננת והמבוגרים בגן יהוו מודל לעמידת דום. יוצע לילדים להצטרף לעמידה, אך אין לצפות מילדים צעירים לעמוד לאורכה או לבטא עצבות. חשוב להבהיר לילדים כי אין הכוונה לשנות את שגרת היום: "לפני הצפירה ואחריה אנו ננהג בגן כרגיל."
  3. בעקבות הצפירה: ניתן להציג לילדים נר זיכרון כסמל מאחד נוסף. הגננת, בהתאמה לקבוצת הילדים, תחליט אם לערוך טקס קצר של הדלקת הנר (בגני חובה בלבד).
  4. הצעה למבנה שיחה עם הילדים לקראת יום השואה והגבורה ובמהלכו: בפתיחה ניתן להסביר לילדים כי היום הוא יום הזיכרון לשואה ולגבורה. יום זיכרון הוא יום שבו רוצים להזכיר לכל האנשים תקופה שהייתה לפני הרבה שנים (חשוב להבהיר כי תקופה זו הייתה עוד בטרם נולדו הילדים והוריהם), שקרו בה אירועים עצובים. יודגש הריחוק: "זה קרה בארצות רחוקות". באותה תקופה, אנשים (שניתן להגדירם בשם "נאצים", אם הגננת הבחינה שהילדים משתמשים במושג זה) עשו מעשים חמורים כלפי היהודים, ולזה אנו קוראים "שואה" (הגדרת המילה "שואה" כאסון גדול, משהו רע מאוד). במהלך השיחה חשוב לתאר את גבורת היהודים באותה תקופה בדוגמאות, כגון "גם כשלאנשים היה מעט מאוד אוכל, הם נתנו ממנו לאחרים. הם גם עזרו זה לזה ושמרו על תקווה". חשוב להוסיף ולהדגיש כי בתקופה זו היו גם אנשים שאינם יהודים שעזרו ליהודים
- חינוך מיוחד - קיים מתווה ליישום התכנית בחינוך המיוחד ברצף חטיבות הגיל. המתווה מופיע באתר התכנית בתוך: חומרי עזר לצוותים חינוכיים
  - לפרטים נוספים

תוכנית חובה: הסיפור השלם

"הסיפור השלם – משלימים את הפרקים החסרים בסיפור של כולנו"

יישום המלצות ועדת ביטון להעצמת מורשת יהדות המזרח וספרד

רקע:

התכנית: "הסיפור השלם – משלימים את הפרקים החסרים בסיפור של כולנו", נועדה להעצמת מורשת יהדות המזרח וספרד. היא מעדכנת, משלימה ומוסיפה לתכניות הלימודים את הפרקים החסרים בסיפור הכולל שלנו כעם אחד.

התכנית נבנתה ע"י צוות המשרד בהתבסס על המלצות ועדת ביטון והיא מיועדת לכלל הלומדים במערכת מגיל הגן והלאה. היא מלווה באתר "<http://edu.gov.il/special/East%20legacy/Pages/hp.aspx>" המציג את התכנית לצד חומרי הוראה-למידה מגוונים

הנחיות ליישום הנושא במוסד החינוכי:

על כל מוסדות החינוך לשלב בתכנית המוסדית פעולות מגוונות להעמקת ההיכרות עם העושר התרבותי, החברתי וההיסטורי של קהילות יהדות ספרד ומזרח. בהתאם להנחיות הבאות:

- במסגרת תכ"ל הפורמלית:** יש לשלב את הנושא בתכניות הלימודים הפורמליות במסגרת שעות הליבה, כחלק בלתי נפרד מההוראה, למידה והערכה
  - במסגרת תכ"ל הבלתי פורמלית:** יש לשלב את הנושא בתכניות הלימודים הבלתי פורמליות במסגרת התכנית הכיתתית והחוץ כיתתית, בשיעורי בחירה ובספורט, בביה"ס ובתנועות הנוער, במפגשים ממשיים ובסביבה הווירטואלית.
  - במסגרת ימי לוח:** יש לייחד לנושא ימי לוח קבועים, בהתאם ללוח הגאנט הארצי כמו: "שבוע העליות" ו"יום היציאה והגירוש" וכן במיזמים אחרים, כגון: "תכנית אור ממזרח", "שיר של יום", "קרוב" ו"שלוש שבת"
  - במסגרת המרחב המוסדי:** יש לוודא שבמרחבים הבית ספריים ובסביבות הלימודיות כמו: בספריה, במסדרונות, במרכזי למידה הנושא יבוא לידי ביטוי בציטטות, בתמונות, במיצגים, בדמויות, באירועים
- **במסגרת הפיתוח המקצועי:** יש להקצות לנושא מפגשים ייחודיים במסגרת הפיתוח המקצועי בקרב הצוות כקבוצה ולוודא שהנושא ישולב במסגרת ההכשרה וההשתלמות בתחום המקצועי
- **במסגרת הליוי וההדרכה:** יש לשלב את הנושא במסגרת ההדרכה וליווי הצוותים
- קיים מתווה ליישום התכנית בחינוך המיוחד ברצף חטיבות הגיל. המתווה מופיע באתר אגף אי חינוך מיוחד - פדגוגיה - חינוך ערכי

1. היערכות לחירום בגן הילדים
2. שגרות פדגוגיות

שגרות

היערכות לחירום בגן הילדים

מהות המשימה ותיאורה

1. עדכון תיק הביטחון - בהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל גנ"י / פרק חירום - עד 30 בספטמבר.
2. הכנה ותרגול של הסגל והילדים להתנהגות בכל אחד ממצבי החירום כמפורט:
  1. עדכון תכנית "הכי מוגן שיש" ותרגול ירי טילים - עד 15 בספטמבר 2018.
  2. עדכון תכנית המילוט "הכי בטוח שטח פתוח" ותרגול רעידת אדמה / שריפה עד 30 בספטמבר 2018.
  3. תרגיל התגוננות מפני אירוע חומרים מסוכנים - עד 31 לדצמבר 2018.
  4. תדרוך ותרגול חפץ חשוד על פי מערך שיעור אגף הביטחון – עד 30 בספטמבר 2018.
  5. תרגיל התגוננות מפני אירוע חומרים מסוכנים (נוהל 11 בחוזר מנכ"ל שע"ח) - עד 31 בדצמבר 2018.
  6. הכנות וביצוע תרגיל התגוננות מוס"ח ארצי - ד' אדר תשע"ח - 12 במרץ 2019.
  7. השתתפות בתרגיל ההתגוננות הלאומי בהתאם להנחיות המשרד, בחודשים מאי-יוני 2019.

שגרות פדגוגיות

חומרים וכלים

חוזר מנכ"ל גנ"י - פרק חירום

1. עבודה בקבוצה קטנה פעמיים ביום
2. מפגש אישי עם ילד פעם ביום
3. קריאת שמות ובדיקת נוכחות
4. ניהול תיק גן
5. מפגשי צוות לאורך השנה
6. מפגשים עם הורים
7. אירועים וחגיגות לאורך השנה
8. בניית תכנית עבודה
9. רוטינת בוקר על פי בחירה
10. ניהול סדר יום
11. תכניות העשרה

תודות

אנו מודים לכלל השותפים שלקחו חלק בתהליך כתיבת מתנ"ה תשע"ט. כמו כן, תודות לשותפים שקראו, העירו והאירו.

ניהול תהליך כתיבת המתנ"ה:

חנה קדרון - מנהלת תחום תכנון מדיניות, אגף בכיר לאסטרטגיה ותכנון
ענת צורני כהן – מדריכה מרכזת ארצית, מדע וטכנולוגיה, מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע

תכנון התהליך והנחייה מקצועית:

מירי נבון - ממלאת מקום, מנהל המינהל הפדגוגי

ד"ר מיכל טביביאן-מזרחי - סמנכ"לית ומנהלת אגף בכיר לאסטרטגיה ותכנון

פיתוח חומרים והנחיית צוותי הכתיבה:

סימה חדד מה יפית - מנהלת אגף א' קדם יסודי וצוות האגף לחינוך קדם יסודי, המינהל הפדגוגי
אתי סאסי - מנהלת אגף א' יסודי וצוות האגף לחינוך יסודי, המינהל הפדגוגי
דסי בארי - מנהלת אגף א' על יסודי וצוות האגף לחינוך על יסודי, המינהל הפדגוגי
רחלי אברמזון - מנהלת אגף א' חינוך מיוחד וצוות האגף לחינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי
הילה לנקרי מיוסט - מנהלת אגף א' תכנון וניהול וצוות האגף, אגף בכיר אסטרטגיה ותכנון

ריכוז החומרים ועריכת תוכן:

טלי איסוביץ' - מדריכה מרכזת, אגף א' קדם יסודי

אורית צאירי - ממונה על החינוך החברתי ערכי, אגף א' יסודי

פזית שרון - ממונת תחום בתי הספר העל-יסודיים, אגף א' על יסודי

יעל בכר - מדריכה מרכזת ארצית, אגף א' חינוך מיוחד

חנה ארז - מפקחת ארצית, ממונה חינוך חברתי, מינהל חברה ונוער

ד"ר גילמור קשת-מאור, מנהלת אגף א' מקצועות מדעי הטבע, המזכירות הפדגוגית

עדה רוזנברג – מדריכה מרכזת ארצית, שיפור כישורי למידה, המזכירות הפדגוגית

הדר גפני - ממונה תכנים ותכניות בפיתוח המקצועי, מינהל עובדי הוראה

הילה סגל – ממונה מניעת אלימות ופיתוח כישורי חיים, אגף שפ"י

גל איובי – מדריכה מרכזת ארצית, חינוך חברתי, מינהל חברה ונוער

נעמי פגיר – מדריכה מרכזת ארצית, לשכת המשנה למנכ"לית

מיקי אריאן כדריה - מדריכה מרכזת ארצית, מינהל הפיתוח

נורית רון - מנהלת יחידת היישום במערכת, אגף מו"פ ניסויים ויוזמות.

בטי ריטבו - ממונה על תחום הורים ומשפחה, אגף תוכניות סיוע ומניעה, אגף א שפ"י

מתנ"ה – מארז תכנון, ניהול והיערכות תשע"ט

דנה ישראלי - ממונה פיתוח יישום והטמעת תכניות פדגוגיות, אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות.
ליאת דגן - אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות.
לימור ליבוביץ - מדריכה ארצית לתקשוב, אגף טכנולוגיות מידע, מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
מיכל דה האן - סגנית מנהל מינהל החינוך הדתי
חביב חודידה - מפקח כולל בחינוך החרדי
חיה טורץ - מפקחת כוללת בחינוך החרדי
יהודה מרציאנו – מפקח תקשוב, מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
יוני לבנפלד - אגף בכיר תכנון ואסטרטגיה
עריכה לשונית: נילי גרבר

רח' שבטי ישראל 29 ירושלים 91911, טלפון: 02-5602551, פקס: 02-5602590

מתוך אתר מתנ"ה matana.education.gov.il | אתר המשרד www.edu.gov.il